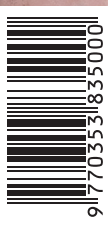

cijena 1.5 EUR

petak, 24. avgust 2018.

MONITOR

CRNOGORSKI NEZAVISNI NEDJELJNIK

Broj 1453 godina XXIX

pohara najvećeg crnogorskog preduzeća

KO JE UZEO PARE ELEKTROPRIVREDI

damir imamović, umjetnik
IDE MI NA ŽIVCE
KONZERVATIVNO
BAVLJENJE TRADICIJOM

kako zzzcg
izvozi nezaposlene
POSILA IMA,
ALI U NJEMAČKOJ

FOKUS

- POHARA NAJVEĆEG CRNOGORSKOG PREDUZEĆA:**
Ko je uzeo pare Elektroprivredi (Zoran Radulović) 8

DANAS, SJUTRA

- Voz bez pruge (Zoran Radulović) 11

MONITORING

- VRHOVNI TUŽILAC, SIN I KRIMINAL:**
Zašto bi Ivica Stanković trebalo da podnese ostavku
(Milena Perović Korać) 12

- ZAGABIVANJE BOKE:**
Nevjesta kruzera (Miloš Bakić) 16

- KAKO ZZZCG IZVOZI NEZAPOSLENE:**
Posla ima, al' u Njemačkoj (Predrag Nikolić) 18

DRUŠTVO

- LJETNJA TURISTIČKA SEZONA NA SJEVERU:**
Statistika i stvarnost u raskoraku
(Dragana Šćepanović) 22

INTERVJU

- SLOBODAN VASKOVIĆ,**
BLOGER I NOVINAR IZ BANJALUKE:
Anticivilizacijski potez Vlade RS (Veseljko Koprivica) 24

OKO NAS

- CRNOGORCI SVE VIŠE POHAĐAJU PLESNE ŠKOLE:**
Igra je za svakoga (Miljana Dašić) 32

- ANDRIJEVICA, SEOSKI PUTEVI KAO ROVOVI:**
Bijeda iza sjaja (Tufik Softić) 34

- ULCINJ OBNAVLJA KULTURNI IDENTITET:**
Jedno drugačije ljeto (Mustafa Canka) 36

INTERVJU

- VLADAN TABAŠ, PREDSEDNIK ODBORA**
ZA DIGITALNU TRANSFORMACIJU ASOCIJACIJE
MENADŽERA CRNE GORE:
Digitalna pismenost pravi put u budućnost
(Veseljko Koprivica) 38

REGION

- NAKON ZATVARANJA PARAVOJNOG**
KAMPA NA ZLATIBORU:
Vojna obuka djece uz podršku države
(Milan Bošković) 42

INTERVJU

- DAMIR IMAMOVIĆ,**
UMJETNIK:
Ide mi na živce živce konzervativno
bavljenje tradicijom
(Dragan Lučić) 45

Po osnovu sporazuma
Vlade i A2A sa računa
EPCG od proljetos
je „otišlo“ skoro
210 miliona eura.

STR
8-10

Elektroprivreda kupuje tuđe
dugove, otkupljuje svoje akcije i
isplaćuje dividendu onima zbog
kojih je vrijednost akcijskog
kapitala prethodno umanjena za
150 miliona. Šta će ostati iza ove
najeзде

17. avgust 2018.
broj 1452.

10. avgust 2018.
broj 1451.

ZAŠTO BI IVICA STANKOVIĆ TREBALO DA PODNESE OSTAVKU

Bez obzira na argumente onih koji smatraju da bi zbog sinovog ponašanja i interesantnog ambijenta u kom mladi Stanković voli da naveče popije, VDT trebao da podnese ostavku, fakat je da njegov sin sjedi u društvu lica koja u Crnoj Gori nijesu osuđena. Koji, poput Duška Šarića, nemaju zvanično ni mrlju u CV-u. Ali će nas koštati desetine miliona eura odštete zbog neosnovanog pritvora. I nikom ništa. E, zbog toga bi, između ostalog, tužilac trebalo da ode

STRANA 12

NEVJESTA KRUZERA

Na prvi pogled svi su impresionirani ogromnim brodovima - bijeli, raskošni, moćni. Na drugi pogled, u odnosu na okolinu u zalivu, izgledaju kao slon u akvarijumu.

STRANA 16

STATISTIKA I STVARNOST U RASKORAKU

Nadležni za turizam na sjeveru države tvrde da je sezona uspješna i slična prošlogodišnjoj, a hotelijeri da je propala

STRANA 22

BIJEDA IZA SJAJA

Mještani Talanovca su ovih dana presavili tabak i u otvorenom pismu upućenom na adrese više ambasada, ukazali da skoro pola vijeka čekaju da se asfaltira put koji vodi od Andrijevice do njihovih kuća. To su uradili nakon saznanja da Vlada ni ove godine neće opredijeliti sredstva za asfaltiranje puteva u Andrijevi

STRANA 34

U izradi ovog broja, osim gdje je drugačije naznačeno, korištene su fotografije iz arhive Monitora i Vijesti.

Izdavač:
"MONITOR" d.o.o.
Podgorica

Nedjeljnik MONITOR
Podgorica, Trg Republike bb
<http://www.monitor.co.me>
E-mail: monitor@t-com.me
Prvi broj crnogorskog nezavisnog nedjeljnika
"Monitor" izašao je u Titogradu,
19. oktobra 1990.
Utemeljivači nedjeljnika: dr Miodrag Perović i
Stanislav Čano Koprivica

Predsjednik Odbora direktora:
dr Miodrag Perović

V.d. izvršna direktorica:
Milena Perović-Korać

**Glavni i
odgovorni urednik:**
Esad Kočan

Redakcija:
Veseljko Koprivica (šef deska), Zoran
Radulović (ekonomija), Marijana Bojanić,
Mustafa Canka, Tamara Kaliterna,
Petar Komnenić, Milka Tadić-Mijović,
Predrag Nikolić, Milena Perović-Korać,
Branka Plamenac,
Nastasja Radović, Tufik Softić,
Radmila Stojanović, Olivera Lakić
Miodrag Vukmanović
Kolumnisti:
Ferid Muhić, Milan Popović, Filip Kovačević,
Gradimir Gojer, Zoran Pusić

Grafički urednik:
Dragan Lučić

Organizacija i distribucija:
Slobodan Dedić

Telefoni:
020/404 641; 404 645; 069 327 727
Fax:
020/242 306

Rukopise ne vraćamo
List izlazi petkom
List je registrovan kod Republičkog sekretarijata za
informisanje Crne Gore pod brojem 64.
Pretplata za Crnu Goru: šest mjeseci 39 €, godina
78 €. Sva obavještenja o pretplati možete dobiti na
telefone 404 641; 404 645 i 069 327 727
Pretplata na račun broj: 510-2839-59 kod CKB
Podgorica u korist nedjeljnika: "Monitor", Podgorica

Pretplata za inostranstvo na šest mjeseci
SAD USD 138
AUSTRALIJA AUD 230
EVROPA EUR 95
ŠVAJCARSKA SHF 161
Detaljnije informacije o pretplati na strani 64

Priprema:
Studio "MOUSE" - Podgorica

Štampa:
"Daily press" - Podgorica

Distribucija:
„S PRESS!-Podgorica

NOVI
M:ROMING DATA
TIKETI

TVOJA KARTA ZA SVIJET!

Produženi
vikend

3 DANA | 256MB
4.9 EURA

Idemo na
more

7 DANA | 512MB
8.9 EURA

Put oko
svijeta

15 DANA | 1GB
16.9 EURA

UZ M:ROMING DATA TIKETE NE BRINI NA KOJOJ SI MREŽI!

Putuj svijetom i ne brini za troškove!
Na kojem god meridijanu da se nalaziš,
ne moraš da vodiš računa o mreži – uz m:roming data tikete
možeš da surfuješ kao kod kuće.

Kupi na ***105#** m:roming data tiket - tvoju kartu za svijet!

www.mtel.me i broj linij: 1800

*Važi za postpaid korisnike. Ponuda se odnosi na sve zemlje Evrope (osim Makedonije), Kinu, Kanadu i SAD. Nakon potrošene količine definisane tiketom, Internet se obustavlja do isteka validnosti tiketa. Više informacija na: www.mtel.me

ZAJEDNO SA MUGOŠOM OŠTETILI BUDŽET

Podgorički Viši sud odložio je za 17. septembar ročište na kojem je planirano razmatranje optužnice koju je Specijalno tužilaštvo početkom avgusta podiglo protiv direktora Direkcije za imovinu **Dragana Đukića**, savjetnice za imovinsko pravne poslove **Dragice Vidić** i savjetnika u službi gradonačelnika **Dragana Kruščića**, na zahtjev čijeg advokata je i odgođeno ročište.

Oni se terete da su, u periodu od jula do septembra 2009. godine, pomogli bivšem gradonačelniku Podgorice **Miomiru Mugoši** da, ustupanjem gradsko-građevinskog zemljišta firmi *Carine*, ošteti budžet Glavnog grada za više od 6,7 miliona eura.

Prema optužnici, Kruščić je prihvatio uputstvo optuženog Mugoše da se postupak prava na gradskom zemljištu po zahtjevu za kompletiranje urbanističkih parcela sprovede bez javnog nadmetanja i da se ne vrši procjena vrijednosti, već da se koristi tržišna vrijednost druge parcele.

Iznoseći svoju odbranu u podgoričkom Višem sudu, Mugoša je krajem maja odbacio optužbe, rekavši da je on samo potpisivao odluke koje su mu donosili saradnici. Tvrdio je da mu se sudskim postupkom nedvosmisleno želi nanijeti politička, lična, porodična i profesionalna šteta, ali i moralna diskreditacija uz nezaobilaznu „medijsku satanizaciju“.

„Vještaci su vještačili na način kao da ja imam nadnaravne moći iz prava, ekonomije, finansija... Strategija tužilaštva bila je da se samo ja optužim iako uopšte nijesam donosio odluke, jer nijesam bio ovlašćen za to. Odluke sam potpisivao u formalno-pravnom smislu“, kazao je Mugoša.

Pravni zastupnik optužene Dragane Vidić, advokat **Branislav Lutovac**, smatra spornom samu odluku tužilaštva, protiv koga će podići optužni akt.

„Nakon što je bivši gradonačelnik Mugoša iznio svoju odbranu, tužilaštvo je našlo za shodno da proširi optužnicu i na one koji su radili u stručnoj službi gradonačelnika i Direkciji za imovinu Opštine Podgorica. Tom prilikom tužilaštvo je napravilo jednu čudnu trijažu u pogledu toga kome će dati status svjedoka, a kome dati status optuženog“, kazao je Lutovac, koji tvrdi da je njegova klijentkinja radila sve u skladu sa zakonom.

Nova generacija elektronskog bankarstva za pametne telefone
Erste mBanking

- Do 3 besplatna mToken-a - Opcija Slikaj i plati - Mogućnost personalizacije ekrana - Pregled stanja svih računa, kartica, transakcija - Opcija e-Uplatnica
- Besplatno preuzimanje aplikacije sa

www.erstebank.me

ERSTE Bank

Važno je koja je Vaša banka.

ZBOG KUPOVANJA ČUTNJE

TRAMP PRED GUBITKOM FUNKCIJE PREDSEDNIKA?

Bivši advokat američkog predsjednika **Donald Trampa**, **Majkl Koen**, pod zakletvom je iznio tvrdnju da je po nalogu predsjednika SAD novcem za kampanju plaćao čutnju žena o navodnim aferama sa Trumpom, što opoziciji daje pravne argumente da pokrene postupak smjene predsjednika.

Koen je priznao krivicu po osam tačaka optužnice nakon što je postigao nagodbu sa federalnim tužiocima u Njujorku. Javnosti su posebno interesantna dva slučaja pronevjere novca namijenjenog finansiranju Trumpove predsjedničke kampanje.

Koen je priznao da je tim novcem, za koji je uputstva dobio lično od „kandidata za federalnu kancelariju“, platio čutjanje porno glumice **Stormi Danijels** koja je tvrdila da je imala aferu sa Trumpom, kao i *Plejboj* dame **Karen Mekkudgal** zbog iste stvari.

FBI je iz Koenove kancelarije u aprilu zaplijenio snimke koje je advokat navodno napravio dva mjeseca pred predsjedničke izbore 2016, na kojima Trump govori o plaćanju Mekdugal za čutnju.

Predsjednik je poricao da je imao aferu sa njom, kao i da je imao pojma o plaćanju. Sa druge strane, Trump je priznao da Stormi Denijels jeste plaćena za čutnju, ali poricao je da je to učinjeno novcem iz kampanje.

Ove afere, kao i prestupi koji se odnose na bankarske i poreske prevare, mogle bi inicirati impičment - postupak za smjenu predsjednika.

Nensi Pelosi, liderka demokratskih kongresmena, uskoro bi mogla da postane predsjedavajuća Donjeg doma i stavi impičment na dnevni red. „Koenovo priznanje da je platio stotine hiljada dolara za čutnju po uputstvu kandidata kako bi uticao na izbore 2016. pokazuje da su predsjednikove tvrdnje kako ništa nije znao daleko od tačnih i stavlja predsjednika u još veću pravnu opasnost“, kazala je Pelosi.

HETA ASSET RESOLUTION

Poslovna zgrada u Baru na izuzetnoj lokaciji 2690 m2

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me

AKTUELIZOVANA BOJANIĆEVA PRIJAVA

LAŽNA SVJEDOČENJA U SLUČAJU RAMADA

Zamjenica višeg državnog tužioca **Ljubinka Baošić** utvrdila je da je osnovna tužiteljka u Podgorici **Ljiljana Klikovac** preuranjeno zaključila da u svjedočenju funkcionera Socijaldemokrata Crne Gore pred Višim sudom, u slučaju *Ramada*, nema elemenata davanja lažnog iskaza.

Klikovac je u julu odbacila prijavu bivšeg poslanika **Mladena Bojanića** protiv predsjednika Skupštine i SD-a **Ivana Brajovića**, lidera te partije, bivšeg savjetnika potpredsjednika Vlade **Emila Durumbašića** i još pet osoba za lažno svjedočenje.

Kao razlog navela je da u njoj nema elemenata krivičnog djela koje se goni po službenoj dužnosti, iako je u presudi Višeg suda navedeno da su oni govorili neistine.

Odlučujući po pritužbi Bojanića, tužiteljka Baošić navela je da je odluka podgoričkog tužilaštva bila preuranjena, zbog čega je naložila utvrđivanje relevantnih činjenica potrebnih za konačnu odluku.

U ovom slučaju, Klikovac ili neko od njenih zamjenika će morati da sprovede dodatne preistražne radnje i provjeri navode iz prijave Bojanića. U njoj se navodi da su Brajović, Durumbašić, službenici Direkcije za željeznice **Kimeta Merulić**, **Jugoslav Becić**, **Milan Banković**, **Miroslav Kukavičić** i službenica Ministarstva saobraćaja **Tanja Dašić** na suđenju **Nebojši Obradoviću**, funkcioneru SD i bivšem direktoru Direkcije za željeznice svjedočili lažno.

Bojanić je u prijavi izrazio dilemu zbog čega je Ljiljana Klikovac preuzela predmet od zamjenice **Romine Vlahović**, koja ga je ranije zadužila i vodila istražne radnje.

ODLAZI U POLJSKU ILI VELIKU BRITANIJU

ŠEGRT IDE U AMBASADORE

Bivši ministar zdravlja **Budimir Šegrt** mogao bi biti postavljen za ambasadora, a diplomatsku karijeru trebalo bi da počne u Poljskoj ili Velikoj Britaniji.

Šegrt je bio na čelu Ministarstva zdravlja u prethodnoj Vladi **Mila Đukanovića**, a bio je i direktor Kliničko-bolničkog centra Crne Gore.

Mjesto ambasadora u Varšavi je upražnjeno nakon smrti ambasadorke **Ljiljane Tošković**, dok je ambasador Crne Gore u Londonu **Borislav Banović**.

Banović je, odlukom Vlade, prošle godine imenovan i za stalnog predstavnika Crne Gore pri Međunarodnoj pomorskoj organizaciji (IMO) čije je sjedište takođe u Londonu.

Zakon o vanjskim poslovima predviđa da predsjednik države ukazom postavlja ambasadora na predlog Vlade i mišljenja skupštinskog Odbora za međunarodne odnose i iseljenike o kandidatu.

Odbor je u prethodnom periodu pozdržao kandidate bivšeg predsjednika Skupštine **Darka Pajovića** za ambasadora u Kini, bivše ministarke odbrane **Milice Pejanović-Đurišić** za ambasadorku pri Ujedinjenim nacijama, bivšeg šefa vojne tajne službe **Gorana Poleksića** za ambasadora u Rumuniji, dok je visoka zvaničnica Ministarstva vanjskih poslova **Ana Vukadinović** imenovana za ambasadorku u Grčkoj.

Podršku su dobili i **Sanja Vlahović** za odlazak u Rim, **Vujica Lazović** u Ljubljanu, **Miodrag Vlahović** u Vatikan, **Ramiz Bašić** u Moskvu, **Željko Perović** u Beč i **Snežana Radović** u Sofiju.

Do kraja godine bi trebalo da budu imenovani i novi ambasadori u Srbiji i Makedoniji.

JOVO MARTINOVIĆ, novinar dobitnik je međunarodne nagrade *Piter Mekler* za hrabro i etičko novinarstvo za 2018. godinu. Porodica i prijatelji Meklera, međunarodno poznatog novinara koji je radio za *Frans Pres*, *Junajted pres* i *Asošiejted pres*, pokrenuli su dodjelu nagrada 2008. godine.

Martinović je radio za najuglednije svjetske medije, bavio se temama koje su se odnosile na ratne zločine, šverc

oružja i ljudskih organa, zloupotrebu moći i doprinio je da se osvijetle mnoge skrivene tajne i kriminalne radnje na Balkanu.

On je u oktobru 2015. uhapšen pod optužbom da je dio grupe koja je švercovala drogu, a u pritvoru je proveo 14 mjeseci. Brojne domaće i inostrane svjetske

organizacije za slobodu izražavanja i zaštitu novinara, zahtijevale su da se novinar brani sa slobode, kao i da mu se omogući pravedno suđenje.

Tokom prethodnih devet godina, nagrade su dobili novinari iz Šri Lanke, Rusije, Hondurasa, Kazakstana, Sudana, Pakistana, Sirije, Burundija i Meksika - zemalja u kojima bavljenje novinarstvom zahtijeva određenu dozu hrabrosti.

PLUS

PRIMJERI HUMANOSTI. U posljednjih pola godine u Nikšiću su zabilježena tri primjera humanosti i iza sva tri stoje – žene. **Tatjana Vukićević** je u martu ove godine odlučila da svom 20 godina mlađem komšiji **Nikoli Mijuškoviću** (25) donira bubreg. U avgustu 2018. godine, još jedna Nikšićanka odlučila je da do tada nepoznatom sugrađaninu 30-godišnjem **Iliji Bulajiću** donira bubreg. Njeno ime je **Konstantina Maraš**. Ona je žena i mlada majka, koja za sebe kaže da „želi još djece“ i koja je jednog dana telefonom pozvala Iliju i kazala da želi da mu donira bubreg. Treći primjer je poklon doktorke **Slavke Čolaković**. Ona je sugrađanka **Rajki Dimitrijević** koja je godinama hraniteljka djeci bez roditeljskog staranja, darovala kuću, kao priznanje za Rajkinu plemenitu misiju.

ZAKUPCI PLAŽA NE POŠTUJU PRAVILA, pa je turistička inspekcija kaznila 20 kupališta, jer 50 odsto plaže nijesu oslobodili od plažnog mobilijara.

Pet inspeksijskih službi (turistička, inspekcija rada, sanitarna, zdravstvena i tržišna) za prve dvije nedjelje avgusta u turističkim gradovima obavile su 568 kontrola u oblastima ugostiteljstva, građevinarstva, trgovine i zanatstva u okviru kojih je utvrđeno 1.574 nepravilnosti, izrečena 1.483 prekršajna naloga i 10 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Iz uprave za inspeksijske poslove saopšteno je da je turistička inspekcija najčešće utvrđivala nepravilnosti koje se tiču nepoštovanja propisa po kojem 50 odsto plaže treba da bude oslobodeno od plažnog mobilijara, kao i neorganizovanje spasilačke službe, neposjedovanje deklaracije na proizvodima i organizovanje izleta od strane nelegalnih agencija. Za 20 kupališta su izrečene kazne zbog neoslobađanja od mobilijara.

MINUS

MINISTARSTVO ODBRANE potrošiće četiri miliona eura za četiri godine na hranu i piće za pripadnike Vojske Crne Gore i njene zaposlene. Hrana i piće namijenjeni su za kasarne u Podgorici, Nikšiću, Kolašinu, Pljevljima i Baru i aerodromu Golubovci. Za to će jednogodišnjim ugovorom biti namijenjeno 900 hiljada eura od četiri miliona, a od te sume će od svih kategorija hrane i pića najviše biti potrošeno na slatkiše - 90.000 eura. Kako se navodi biće nabavljeno 1,1 tona čokolade, dvije tone eurokrema, 3.000 kilograma kolača, 7.000 kilograma čajnih kolutića i drugih čajnih peciva. Na mlijeko i jogurt biće potrošeno 75.000 eura, a tenderskom dokumentacijom je predviđena nabavka i čokoladnog mlijeka i voćnih jogurta.

U tenderskoj dokumentaciji predviđeno je da Ministarstvo odbrane potroši 60.000 eura na vodu, sokove i alkoholna pića, a predviđena je nabavka, *koka kole*, *fante* i *švepsa*, vina, 120 flaša lozove rakije kao što je *Prvijenac* i više stotina limenki *Nikšićkog* ili nekog sličnog piva. Za svježe voće i povrće Ministarstvo će izdvojiti samo 60.000 eura, a 10.000 eura za svježa jaja.

U svakom slučaju, ima zubi da im stradaju.

Ko je uzeo pare Elektroprivredi

Po osnovu sporazuma Vlade i A2A sa računa EPCG od proljetos je „otišlo“ skoro 210 miliona eura. Elektroprivreda kupuje tuđe dugove, otkupljuje svoje akcije i isplaćuje dividendu onima zbog kojih je vrijednost akcijskog kapitala prethodno umanjena za 150 miliona. Šta će ostati iza ove najezde

Godinama prikupljan i deponovan novac sa računa Elektroprivrede Crne Gore (EPCG) otiče u nepovrat. Skupština akcionara EPCG prihvatila je prošle nedjelje predlog menadžmenta o isplati 55,2 miliona na ime dividende. Prethodno je, na krajnje neobičan način (glasovima vlasnika 0,01 odsto akcijskog kapitala), Skupština Društvu nametnula obavezu preuzimanja akcija *Rudnika uglja* u Pljevljima (RUP) za ukupno 32 miliona eura. Iako je ta odluka predmet sudskog spora koji je započet pred Privrednim sudom u Podgorici, vijeće tog suda i Komisija za tržište kapitala (nekadašnja KHOV) omogućili su da akcije RUP-a budu isplaćene i prenijete na nove vlasnike. Konačno, Vlada je kao većinski vlasnik donijela odluku da EPCG otkupi vlastite akcije od italijanske A2A za 120 miliona eura. *Elektroprivreda* je,

prema tom planu, već potrošila 52 miliona, dok će ostatak od skoro 70 miliona Italijanima *otići* naredne godine.

Razbacivanje milionima EPCG, uz argumentaciju čija se zakonitost spori sa raznih strana, nije naišlo na oduševljenje kod svih akcionara. Naprotiv. „Kako je Skupština EPCG poprimila obrise farse gdje se dividenda dijeli na nezakonit način (smanjenjem kapitala i akumuliranih gubitaka), više neću prisustvovati Skupštini EPCG i davati joj legitimitet“, saopštio je **Vasilije Miličković**, predsjednik *Udruženja malih akcionara EPCG*, spočitavajući Vladi i menadžmentu kompanije da su, samo tokom ove godine, „Italijana častili sa 34 miliona eura“.

U Miličkovićevu računicu nijesu uključeni milioni isplaćeni A2A po osnovu otkupa njenih akcija

Elektroprivrede, već samo novac dobijen za akcije *Rudnika* (oko 13 miliona) i dividendu (više od 22 miliona). U istim poslovima „profitirala“ je i država. Tako je u budžet *ušlo* 10 miliona na ime prodatih akcija RUP-a, te više od 30 miliona dividende iz EPCG. Konačano, neku *sići* – nepuna četiri miliona eura – štrbnuo je i **Aco Đukanović**. Kako ono kažu – *de* ima tu se i prosipa.

Medutim, priča o gazdovanju *Elektroprivredom* odavno nije zabavna. „Predstavници Vlade su na Skupštini akcionara EPCG ignorisali upozorenje revizora *Ernst & Young* da su predloženo smanjenje kapitala, pokriće akumuliranog gubitka i podjela dobitka u koliziji sa Zakonom o privrednim društvima i, uprkos tome, odlučili da iz ove državne firme izvuku 55 miliona eura na ime nezarađenog profita“, upozorio je i **Dejan Mijović**, nekadašnji član borda EPCG i član Predsjedništva Građanskog pokreta URA.

Takvo ponašanje je, upozorava Mijović, u suštini suprotnosti sa svim onim što iz Vlade obećavaju o budućnosti EPCG: „Umjesto da bude nosilac energetske razvoja zemlje, naše najveće privredno društvo će zbog ovakvog odnosa vlasti bezrazložno postati invalid koji će morati da se zadužuje da bi izvršilo i najobičniji remont“. Vladini predstavnici na minuloj Skupštini akcionara, nastavlja Mijović, nijesu

se potrudili da zainteresovanim objasne zašto nepotrebno čašćavaju svog odlazećeg partnera (A2A). „Samo su ponovili poznati podatak da je A2A svojevremeno kupila akcije EPCG po višoj cijeni, kao da je bitnije to nego koliko te iste akcije vrijede sada. A da vrijede mnogo manje potvrđeno je nedavno kada ih je A2A neuspješno pokušala prodati uz pomoć finansijskog savjetnika *Rothchild's*, najkvalifikovanijeg na svijetu za tu vrstu poslova u sektoru električne energije. Pokazalo se da baš niko i ni za kakve pare ne želi da bude manjinski partner Vladi DPS-a, što naši čelnici veoma dobro znaju

Nekadašnji član Odbora direktora EPCG **Dejan Mijović** kaže: „Umjesto da bude nosilac energetske razvoja zemlje, naše najveće privredno društvo će zbog ovakvog odnosa vlasti bezrazložno postati invalid koji će morati da se zadužuje da bi izvršilo i najobičniji remont“

pa je krajnje sumnjivo što su pristali da izdašno preplate A2A“.

U svakom slučaju, pobrojanih skoro 210 miliona eura (32 + 55 + 120) neće biti sav novac koji će *Elektroprivreda* potrošiti za račun svojih trenutno najvećih akcionara. Potvrdio je to i finansijski direktor EPCG **Branislav Pejović**. On je, prenose mediji, prisutnima na prošlonedjeljnoj Skupštini predočio izvode iz sporazuma Vlade i A2A prema kome će EPCG dividendu isplaćivati i za ovu i za narednu godinu. Odnosno, dok god je A2A u posjedu akcija *Elektroprivrede*.

A Miličković i Mijović nijesu bili jedini mali akcionari čija su pitanja i komentari na prošlonedjeljnoj Skupštini ostali bez odgovora.

„Finansijski i konsolidovani

izvještaj o poslovanju EPCG za 2017. godinu su nezakoniti“, ustvrdila je **Nataša Backović** zahtijevajući da njen stav uđe u zapisnik sa Skupštine: „Kao akcionar smatram da su za nezakonite izvještaje dostavljene Skupštini na usvajanje odgovorni: predsjednik Odbora direktora **Đoko Krivokapić**, izvršni rukovodilac Direkcije za pravne poslove **Željko Čorić**, izvršni rukovodilac Direkcije za ljudske resurse **Predrag Krivokapić** i izvršni rukovodilac Direkcije za finansije i platni promet **Venka Janjušević**“.

Backovićeva je opširno obrazlagala svoje neslaganje sa ponuđenim izvještajima. Izdvajamo samo nekoliko teza, odnosno pitanja, onako kako ih je razumio autor ovog teksta (sve

Po kom zakonu imate pravo da otpisujete stambene kredite, naročito zaposlenima koji su uz pomoć EPCG stambeno pitanje rješavali po nekoliko puta“, pitala je upravu **Nataša Backović**. „Zašto u Elektroprivredi i dalje rade ljudi sa više od 40 godina radnog staža? Čime je ključno rukovodstvo zaslužilo uvećanje prihoda od 35 odsto (200.000 eura)

moguće greške i nepreciznosti padaju na njegovu dušu). Da pođemo redom.

Prema pisanom iskazu njenih menadžera „EPCG je vertikalno integrisano društvo čija je osnovna djelatnost proizvodnja, distribucija i snabdijevanje električnom energijom u Crnoj Gori”. I revizor u svom izvještaju potvrđuje „EPCG u svom sastavu ima dvije funkcionalne cjeline Proizvodnju i Snabdijevanje”.

Evo problema na koji je ukazala Backovićeva: Zakon o energetici, u odjeljku *Razdvajanje operatera* (član 103) izričito propisuje da su *energetski subjekti* koji obavljaju više energetskih djelatnosti dužni su da te djelatnosti obavljaju funkcionalno razdvojeno. A pomenuto *funkcionalno razdvajanje* obuhvata: razdvajanje računa, upravljanja i informacija. Elektroprivreda, međutim, u svojim izvještajima ne razdvaja poslovanje Proizvodnje i Snabdijevanja. Zato o tokovima novca između integrisanih preduzeća mali vlasnici i zainteresovana javnost ne znaju praktično ništa. Iako je to, zapravo, naš novac – gledano i sa prihodne i sa rashodne strane preduzeća.

Backovićeva je potom ukazala na *rezerve* (čitaj neslaganja) iskazane u revizorskom izvještaju *Ernst & Young* po pitanju nekretnina, postrojenja i opreme EPCG, koja je posljednjeg dana prošle godine imala iskazanu vrijednost od 830 miliona. Revizor u izvještaju naglašava da ta procjena „uključuje sredstva neto sadašnje vrijednosti 40,3 miliona bez odgovarajuće dokumentacije o vlasništvu”. Bez odgovora je ostalo pitanje: Na osnovu čega ste prikazali vrijednost osnovnih sredstava, konstatujući nedostatak postojeće dokumentacije o vlasništvu? (Predstavnici E&Y nijesu prisustvovali Skupštini akcionara).

Konačno, malim akcionarima je zasmetalo to što je menadžment EPCG u svojim poslovnim izvještajima za prošlu godinu prikazao umanjenoje akcijskog kapitala za nekih 150 miliona eura, iako je ta odluka Skupštine postala važeća tek krajem marta ove godine.

„U konkretnom slučaju finansijski konsolidovani izvještaj je rađen sa nepravosnažnom finansijskom transakcijom o umanjenju kapitala”, navodi Backovićeva spočitavajući menadžmentu kršenje Zakona o privrednim društvima.

Nataša Backović je menadžmentu, dodatno, spočila:

- Da revizorima nijesu omogućili uvid u konsultantske ugovore sa A2A S.p.A. na osnovu kojih je 2016. godine obračunata obaveza od 4,1 milion eura. Revizorima je samo omogućen uvid u *Ugovor o poravnanju* potpisan u oktobru

prošle godine, na osnovu koga je A2A vratila uzeti novac.

- Da su od revizora sakrili spisak zaposlenih (menadžera?) i kriterijume po kojima im je EPCG otpisala skoro 2,5 miliona eura odobrenih stambenih kredita. Ne zna se ni tačan iznos datih kredita.

- Da u svojim izvještajima prikazuju samo količinu električne energije uvezene tokom prošle godine ali ne i njenu cijenu, i da tako skrivaju podatke o stvarnim zaradama u tom poslu.

- Da su tokom prošle godine naknade „ključnom rukovodstvu” (termin preuzet iz Konsolidovanog finansijskog izvještaja) povećane sa 550 na 745 hiljada eura, odnosno za 35 odsto.

- Da među prikazanim troškovima nema konta za kupovinu novih vozila, među kojima je i džip od 63.700 eura kupljen za

predsjednika Odbora direktora Đoka Krivokapića.

Dok je Nataša Backović menadžmentu postavljala pitanja koja je, kaže, spremila za odsutne revizore, Krivokapić je napustio Skupštinu uz komentar da „ne može da sluša te nebuloze”. Može biti zanimljivo pomenuti neke od njih.

„Po kom zakonu imate pravo da otpisujete stambene kredite, naročito zaposlenima koji su uz pomoć EPCG stambeno pitanje rješavali po nekoliko puta”, pitala je upravu sagovornica *Monitora*. „Zašto u Elektroprivredi i dalje rade

ljudi sa više od 40 godina radnog staža, koliko ih je i šta se radi sa nevraćenim doprinosima zaposlenih koji namjeravaju doživotno da rade u firmi? Čime je *ključno rukovodstvo* zaslužilo uvećanje prihoda od 35 odsto (200.000 eura)? Zašto u izvještajima nema podataka o broju preuzetih radnika u stalnom radnom odnosu iz drugih pravnih lica (zvanično, u EPCG radi skoro 1.000 zapošljenih)?“

Kada se ljutnuti Krivokapić vratio na sjednicu predsjednik Skupštine akcionara ga je podsjetio na pravo akcionara da pitaju i komentarišu izvještaje koji se nalaze na dnevnom redu. Prisutni su, ipak, ostali bez traženih odgovora i objašnjenja. Dok čekaju, topi se novac sa računa *Elektroprivrede*. U stvari, nije tajna ni *de* ide.

Zoran RADULOVIĆ

Voz bez pruge

Piše: Zoran RADULOVIĆ

Vozovi, prvo jedan a nedugo za njim i drugi, stali su, „u nepropisano vrijeme na nepropisanom mjestu“, pa su putnici, njih nešto oko četiri stotine, završili na cesti.

Prije nepunih 40 godina (1985), u jesenjem blatu Slavonije, iz gomile statista pokraj zaustavljenog voza zasjali bi Rade Šerbedžija i, pokoj im duši, Sonja Savić, Dragan Nikolić, Pavle Vujisić, Ljubiša Samardžić... da odigraju svoje role u jednom od, možda, i najboljih jugoslovenskih filmova *Život je lep*, Bora Draškovića.

Minule nedjelje, u srcu žegom omamljene zetske ravnice, na sceni nije bilo glavnih glumaca. Samo epizodisti kojima hrabrost dozvoljava da se još uvijek voze crnogorskim prugama. Ili ih na to tjera muka iz novčanika. Čelnicima željezničkog Prevoza i Infrastrukture nije padalo na pamet da zbog kvara na pruzi, višesatnog

zastoja i nevolje koja je snašla njihove putnike prekidaju zasluženi odmor. Dovoljno je, po njihovom sudu, bilo to što su u Golubovce poslali iznajmljene autobuse da „sukcesivno“ (narodski, iz više navrata) razočarane, ljute i umorne ljude prevezu do Podgorice.

Čuli ste već, predsjednik Vlade je komentarišući ovaj slučaj ocijenio kako je stanje crnogorske željeznice „zastide“, i najavio hitne personalne promjene na svim nivoima. Resorni ministar saobraćaja je od direktora Infrastrukture

i Prevoza zatražio pisanu i potpisanu ostavku, do ponedjeljka ujutru, da bi potom i sam od premijera zatražio razrješenje obrazlažući svoj postupak moralnom odgovornošću. Predsjednik parlamenta i doskorašnji ministar saobraćaja (u čijem mandatu se posrtanje crnogorske željeznice pretvorilo u slobodan i nekontrolisan pad) najavio je da će, na prvoj sjednici parlamenta, pozvati kolege poslanike da se izjasne

o njegovoj odgovornosti za stanje na crnogorskim prugama. I u crnogorskim vozovima. I na računima državnih firmi i institucija pod patronatom Ministarstva saobraćaja.

Nijeste čuli? Nijeste ni mogli. Nije ovo film. Ovo je naša stvarnost. A u njoj je ovdašnje moćnike baš briga za pruge, vozove i njihove putnike. Njih interesuju jahte, marine i aerodromi. Da pošto-zašto „valorizuju“ ono što ih je zapalo ili, eventualno, poput predsjednika Skupštine, uz pomoć učinjenih ljudi iz tužilaštva i pravosuđa stresu sa svojih pleća breme odgovornosti za ranije učinjena i dokazana nepočinstva (slučaj *Ramada*). Nema tu mjesta za brigu o onima što kupaćkim vozom idu na more.

Za razliku od političara, ovdašnja javnost nema pravo da prečuti aktuelno stanje na crnogorskim prugama. Ne samo iz straha da nam se, ostanemo li slijepi i gluvi, mogla ponoviti Biočka tragedija iz januara 2006. Nakon koje je, zapravo, vlast – kako tadašnja tako i sadašnja – radila sve što je bilo u njenoj moći da kadrovski i finansijski osiromaši i onesposobi nekadašnju Željeznicu Crne Gore, u međuvremenu podijeljenu na četiri preduzeća: Prevoz, Infrastruktura, Održavanje i Montekargo. Sa četiri borda, četiri kabineta izvršna direktora, četiri revizora... U koje su kadrovi stizali sa svih strana – od policije do komunalnih preduzeća. Da bi potom bježali na sve strane. Samo se strogo vodilo računa da se rukovodećeg mjesta ne dokopa neko ko je svoj profesionalni život posvetio željeznici i željezničkom saobraćaju.

Kao da su se u Podgorici svim silama trudili da potvrde davnošnju hipotezu američkog majora Edvarda Marfija: „Ako se neki posao može obaviti na više načina, a samo jedan vodi u propast, biće urađeno baš na taj način“. I to ne samo kada su u pitanju pruge i vozovi.

Kao da stanje na našim prugama sve više liči na stanje u državi. Vozovi su u nedjelju stali zato što je neko, do danas nepoznat, na potezu Podgorica–Golubovci ukrado 60–80 betonskih tegova (svaki po 25 kilograma) koji zatežu električnu mrežu duž pruge. Ti tegovi su nekada bili metalni ali ih je zbog učestalih krađa Infrastruktura zamijenila betonskim, računajući da oni ne mogu biti privlačni lopovima. Prevarili su se. Baš kao što su se prevarili svi oni koji su računali da moćnici ne mogu i neće opljačkati KAP, Željezaru, Telekom, Elektroprivredu, Limenku, Regionalni vodovod...

Neki uvijek nađu način koji sve ostale vodi u propast. A mi se i dalje pravimo da ih ne prepoznamo. Život je lijep. Kad nijeste ostavljeni pored pokvarenog voza. Na pokvarenoj pruzi. U pokvarenoj...

» Nije ovo film. Ovo je naša stvarnost. A u njoj je ovdašnje moćnike baš briga za pruge, vozove i njihove putnike. Njih interesuju jahte, marine i aerodromi. Da pošto-zašto „valorizuju“ ono što ih je zapalo. Nema tu mjesta za brigu o onima što kupaćkim vozom idu na more

Zašto bi Ivica Stanković trebalo da podnese ostavku

pet se sin vrhovnog državnog tužioca **Ivice Stankovića**, **Aleksa** našao u žiži javnosti.

Scenografija uobičajena: tužiočev podmladak u provodu okružen bezbjednosno interesantnim osobama. Ovoga puta bar nije pretresan od strane policije. Samo se u *Trokaderu* javio **Dušku Šariću**, Pljevljaku nedavno pravosnažno oslobođenom optužbi da je opraio 20 miliona eura preko ovdašnjih banaka. Bratu **Darka Šarića**, koji je u prvostepenom postupku u Beogradu osuđen na 20 godina zatvora zbog međunarodne trgovine drogom.

Prošlog puta kad smo čitali o Aleksi bilo je to u ljeto 2017, kada su pripadnici SAJ-a u istoj budvanskoj diskoteci, u koju navraćaju raznorazni „korektni momci“, pretresli zetsku ekipu, pripadnike *škaljarskog klana*, ali i sina ministra policije **Mevludina Nuhodžića**, **Amara**, sina bivšeg visokog policijskog funcionera **Rajka Malovića**, **Nikolu** i sina vrhovnog državnog tužioca. Njih trojica i njihovo obezbjeđenje navodno su se našli u separeu do

Bez obzira na argumente onih koji smatraju da bi zbog sinovog ponašanja i interesantnog ambijenta u kom mladi Stanković voli da naveče popije, VDT trebao da podnese ostavku, fakat je da njegov sin sjedi u društvu lica koja u Crnoj Gori nijesu osuđena. Koji, poput Duška Šarića, nemaju zvanično ni mrlju u CV-u. Ali će nas koštati desetine miliona eura odštete zbog neosnovanog pritvora. I nikom ništa. E zbog toga bi, između ostalog, tužilac trebalo da ode

onog u kom su bili pripadnici klanova i bezbjednosno interesantna lica.

Ima onih koji smatraju da bi zbog takvih Aleksinih „druženja“, državni tužilac trebalo da podnese ostavku. Kao i zbog toga što se novac poreskih obveznika troši da bi mladi Stanković išao na koncerte. U službenom automobilu i uz obezbjeđenje koje, prema navodima Uprave policije, uredno po zakonu pripada državnom tužiocu i članovima njegove porodice. Ako su po crnogorskim zakonima, kako to kreativno tumače ovdašnje institucije, policajci obavezni da sa

Aleksom slušaju **Lepu Brenu**, možda su ipak možda mogli bar privatnim kolima, o trošku porodice Stanković, da se odvezu na to kulturno uzdizanje. No, da ne cjepidlačimo.

Bez obzira na argumente onih koji smatraju da bi zbog sinovog ponašanja i bezbjednosno interesantnog ambijenta u kom voli da naveče popije, VDT trebao da podnese ostavku, fakat je da mladi Stanković sjedi u društvu lica koja u Crnoj Gori nijesu osuđena. Koja, poput Duška Šarića, nemaju zvanično ni mrlju u CV-u. Koje smo vidali na fotografijama sa proslava na kojima se veseli i bivša rektorka državnog univerziteta **Radmila Vojvodić**. Koje je bivši gradonačelnik Pljevalja i istaknuti član vladajuće partije **Filip Vuković** nazvao „korektnim momecima“, kojima je *Prva banka Crne Gore* u vlasništvu porodice predsjednika države **Mila Đukanovića** izdavala milionske kredite, koje je sudija **Šefkija Đešević** u sudnici bjelopoljskog Višeg suda, oslovljavao sa gospodine

Možda je još gore kad Stanković i njegovi rade. Onda iz optužnica „ispadaju“ članovi porodice **Đukanović**, kao u slučaju *Telekom*, sklapaju se sporazumi sa šefovima kriminalnih grupa koji završe van zemlje, ljudi se sumnjiče preventivno, hapse i puštaju svako malo, nezakonito određuju pritvori, slučajevi baziraju na sumnjivim svjedocima, hapse advokati i opozicionari, javno im se objavljuju privatne prepiske

• **MANDAT ZA OSTAVKU:**
Ivica Stanković

a povremeno i prelazio na prisno „ti“. Zbog čega se onda sin državnog tužioca ne bi javio ovom uglednom građaninu? Nema razloga.

Vrhovni državni tužilac zato ne bi trebalo da podnese ostavku zbog noćnog provoda svog podmlatka i neke državne siće utrošene na službeni automobil. Nego upravo suprotno, zbog toga što je zahvaljujući tužilaštvu javiti se Dušku Šariću u diskoteci, pravno gledano, isto što i javiti se bilo kom drugom neosuđivanom građaninu ove zemlje. Što će nas to koštati milione eura odštete. Jer je optužnica protiv Duška Šarića pala. Što je, ispada, nevin čovjek ležao u zatvoru. Zbog toga što pravni stručnjaci govore o manjkavosti te optužnice, dok Stanković ne odgovara na pitanje zbog čega tužilaštvo nije utvrđivalo

porijeklo novca za koje je tvrdilo da je Šarić oprać. Zbog toga što je takva optužnica pomogla da Duško Šarić bude oslobođen, a da ostane sumnja i u njegovu krivicu i u njegovu nevinost. Ako se Stanković može možda i pozvati na to da je optužnica protiv mlađeg Šarića podignuta prije njegovog mandata, njegova odgovornost leži sasvim sigurno u tome što se nije pokrenuo utvrđivanje eventualne odgovornosti nadležnih tužilaca u tom slučaju. Ali i u mnogim drugim.

Nije to jedini „grieh“ tužilaštva. Pala je i optužnica protiv **Safeta Kalića**, još jednog ovdašnjeg državljanina koji je optuživan da je narkobos, a crnogorski sudovi presudili da nije. Zbog toga bi trebalo ne samo da mu platimo milione eura odštete, nego i da

zaboravimo snimak njegove svadbe koja je spojila pripadnike regionalnih kriminalnih klanova i visoke funkcionere ovdašnje Agencije za nacionalnu bezbjednost. Možda i to da je u Njemačkoj osuđen na četiri godine zatvora zbog saučesništva u proizvodnji i stavljanju u promet opojnih droga. Stanković, kao i u slučaju Šarić, nije ponudio odgovor na opravdano pitanje javnosti – šta je sa odgovornošću tužioca za taj slučaj.

Pa *Limenka*, Solana, i druge zastare koje su nas koštale nove desetine miliona. Niko u tužilaštvu nije zbog toga odgovarao. Iako je, kako je i sam Stanković, nakon što smo saznali da je zastarela i afera *Limenka*, zbog koje je bratu predsjednika države **Acu Đukanoviću** isplaćeno oko 10 miliona eura naših para, „postojala teoretska mogućnost da se preispita odluka u slučaju *Limenka*“. U praksi je očito nešto drugo. U praksi se zna ko je ko i šta se može.

Limenka, Solana, i druge zastare koje su nas koštale nove desetine miliona. Niko u tužilaštvu nije zbog toga odgovarao. I sam Stanković je nakon što smo saznali da je zastarela i afera *Limenka*, zbog koje je bratu predsjednika države **Acu Đukanoviću** isplaćeno oko 10 miliona eura naših para, kazao da „postoji teoretska mogućnost da se preispita odluka u slučaju *Limenka*“. U praksi je očito nešto drugo. Zna se ko je ko i šta se može

• MI ČASTIMO:
Diskoteka Trokadero

Ima još razloga da Stanković podnese ostavku. Tu je slučaj torture **Mija Martinovića** od strane pripadnika Specijalne antiterorističke jedinice (SAJ), tokom građanskih protesta u oktobru 2015, gdje do danas nijesmo saznali ko su bili batinaši maskirani u uniforme SAJ-a. Tužilaštvo nije postupalo proaktivno u tom slučaju, niti je adekvatno reagovalo na ponašanje komandanta

SAJ-a **Radosava Lješevića** koji je odbio da otkrije identitet svojih potčinjenih, tvrdeći da zbog maski nije mogao znati ko je ko i ko sjedi pored njega.

Da tužilaštvo nije postupalo kako je trebalo u tom slučaju, utvrdio je i Ustavni sud Crne Gore. Na osnovu ustavne žalbe koju je u Martinovićevu ime podnijela Akcija za ljudska prava (HRA), Ustavni sud je u svojoj

Da tužilaštvo nije postupalo adekvatno u slučaju prebijanja Mija Martinovića, utvrdio je i Ustavni sud Crne Gore. Na osnovu ustavne žalbe koju je u Martinovićevu ime podnijela Akcija za ljudska prava (HRA), taj sud je u svojoj odluci naveo da su Martinoviću povrijeđena ljudska prava zbog „nedjelotvorne istrage Osnovnog državnog tužilaštva”. Je li neko odgovarao? Zna odgovor

odluci naveo da su Martinoviću povrijeđena ljudska prava zbog „nedjelotvorne istrage Osnovnog državnog tužilaštva”. Je li neko odgovarao? Zna odgovor.

Stanković bi mogao da podnese ostavku i zbog obećanja koja nije ispunio. Poput onog da su ratni zločini u vrhu liste njegovih prioriteta. Tokom prošle godine tužilaštvo je odbacilo sve krivične prijave za ratne zločine, a da o tome nije obavijestilo ni crnogorsku javnost, ni Evropsku komisiju.

Pa sve one prijave o stotinama miliona pronevjerjenih naših para koje još čekaju u fiokama tužilaštva.

Već šest godina čeka se na odgovor hoće li neko odgovarati zbog 170 nezakonito izdatih garancija KAP-u, Željezari i *Pobjedi*. Državna revizorska institucija (DRI) u Izveštaju o reviziji državnih garancija za 2010. i 2011. godinu utvrdila je da su te garancije dodijeljene bez izrade procjene opravdanosti davanja pomoći, mimo propisa i bez kontragarancija. Stanković i njegovi nijesu još utvrdili ništa.

Tužilaštvo nema odgovor ni za slučaj dodjele državne pomoći *Melgonija Primorki*, a gdje se sumnja da je državni budžet oštećen za četiri miliona eura. Ne znamo ni šta se desilo sa 11 miliona eura koje je država pozajmila *Prvoj banci*, a koji, sumnja se, ipak nijesu vraćeni.

Možda je još gore kad Stanković i njegovi rade. Onda iz optužnica „ispadaju“ članovi porodice Đukanović kao u slučaju *Telekom*, sklapaju se sporazumi sa šefovima kriminalnih grupa koji završe van zemlje, ljudi se sumnjiče preventivno, hapse i puštaju svako malo, nezakonito određuju pritvori, slučajevi vijeka baziraju na iskazima sumnjivih svjedoka, hapse advokati i opozicionari, javno im se objavljuju privatne prepiske....

To su razlozi zbog kojih bi Stanković trebalo da podnese ostavku. Aleksa, nek je živ i zdrav, i nek uživa uz *Sitnije*, *Cile*, *sitnije*. Mi častimo.

Milena PEROVIĆ-KORAĆ

LOVČEN BANKA^{AD}

Stambeni kredit sa 12 mjeseci grejs perioda

- do €150.000
- NKS od 3,75% (fiksna)
- EKS od 3,96%
- rok otplate do 240 mjeseci

Reprezentativni primjer: Ukupan iznos kredita: 60.000 € / Rok otplate: 180 mjeseci / Nominalna kamatna stopa: 3,75% (fiksna) / Efektivna kamatna stopa: 3,96% / Administrativna naknada: do 1% ukupnog iznosa kredita / Amortet: 477,12 € / Ukupan iznos koji potrošač treba da plati: 80.156,25 € / Ukupni troškovi za potrošača: 20.156,25 €*

*Ukupni troškovi predstavljaju zbir kamata za cijeli period trajanja kredita, administrativne naknade (do 1% ukupnog iznosa kredita), naknade za mjesicu (2€), upita u Kreditni biro CIBCG (3,5€). U obračun EKS, obračun ukupnih troškova i ukupnog duga nije uključen trošak za pribavljanje lista nepokretnosti, premije osiguranja i procjene nekretnosti, koji će biti uključeni u konačni obračun.

Nevjesta kruzera

Vijesti o uplovljavanju ogromnih brodova u Bokokotorski zaliv i dalje su obojene pozitivnim tonovima. Rebeka odavde ili odande oduševljena je zidinama drevnog Kotora, Gejl se „zaljubila u izgled trga”, jednako kao gospodin Kobajaši koji je rekao da je Montenegro divno mjesto. Zvaničnih podataka o tome koliko „ploveće tvrđave” zagađuju okolinu nema, kao ni poređenja koristi i štete koju kruzing turizam donosi.

Prema najavama iz Turističke organizacije Kotor, ove godine se očekuje dolazak 415 kruzera sa oko 519.660 putnika. Opština Kotor ima oko 22 hiljade stanovnika, grad Kotor - jedva hiljadu.

Na prvi pogled svi su impresionirani ogromnim brodovima - bijeli, raskošni, moćni. Na drugi pogled, u odnosu na okolinu u zalivu, izgledaju kao slon u akvarijumu.

Odnos sa morem i mjestima koja posjećuju, svjetlosnim je godinama daleko od putnika sa kruzera, može se pročitati u stranim medijima. Mi ih još slikamo dok govore kako je Boka „amazing”.

Prema podacima Agencije za zaštitu životne sredine SAD-a kruzери proizvode razne vrste otpada. Tu su: prljava voda - kaljuga koja se skuplja u najnižem dijelu broda i može sadržati ulje, mast i druge zagađivače; kanalizacija: sive vode - otpadne vode od tuševa, sudopera, perionice i kuhinje; balastna voda - voda uzeta na brod ili ispuštena iz plovila radi održavanja njegove

Na prvi pogled svi su impresionirani ogromnim brodovima - bijeli, raskošni, moćni. Na drugi pogled, u odnosu na okolinu u zalivu, izgledaju kao slon u akvarijumu

stabilnosti i čvrsti otpad. Koliko će „oslobađanje” ovog otpada uticati na kvalitet vode zavisi od karakteristika otpuštanja i karakteristika vode u koju se ispušta, kao što su struje, temperatura i slično. Duboko u kopno usječeni Bokokotorski zaliv, sa mediteranskim temperaturama, i laicima je jasno, spada u okoline koje se najteže mogu izboriti sa otpadnim vodama.

Stručnjaci procjenjuju da brod kojim krstari 3.000 ljudi godišnje

Do sada niko nije radio studiju o uticaju kruzera na životnu sredinu. To što se zaradi od dolazaka kruzera svakako bi trebalo izvagati sa štetom koju naprave”, kaže Vladimir Bujišić iz Opštine Kotor

• BEZ PROCJENE RIZIKA OD KRUZERA: Kotor

generiše 210.000 galona, odnosno oko osamsto hiljada litara otpadnih voda - dovoljno da popuni 10 bazena - i milion galona sive vode - još 40 bazena punih otpada. Jedan kruzер jednak je 50 bazena punih zagađenja. Milion galona je oko 3,8 miliona litara.

Kruzери ne zagađuju samo vodu. Opasni su i za vazduh. Spaljuju prljavu goriva što može dovesti do ozbiljnih zdravstvenih problema, posebno u lučkim zajednicama. Emisije iz motora za krstarenje uključuju azotne okside, sumpor oksida, ugljen-dioksida i čestice mikroskopske čađi koja je veoma štetna za ljudsko zdravlje. Mediji uveliko koriste podatak da jedan kruzер zagađuje vazduh kao milion automobila.

„Sve što kao pogonski izvor koristi fosilno gorivo u izvjesnoj mjeri nužno zagađuje vazduh. Kruzери, pak, koriste normalnu i tešku naftu. Bili smo svjedoci da se nekoliko puta nad Kotorskim zalivom nadvio oblak i onda kad nije bilo ni daška vjetra. Taj oblak

je najvjerojatnije nastao kao posljedica upotrebe teške nafte na pojedinim kruzerima.

Zašto kruzeri koriste tešku naftu? Zato što je veoma jeftina...

Izduvni gasovi su veoma štetni, pogotovo sumpor kojim je bogata teška nafta. U Italiji u gradu Civitavecchia su vršili istraživanja vazduha. Pokazalo se da je rizik od raznih oboljenja povećan u značajnoj mjeri u radijusu 500 metara od luke. A ta luka se nalazi na otvorenom moru dok je naš Kotor zatvoren brdima sa svih strana", piše na sajtu Inicijative *Bokobran*.

Na internetu se mogu naći dva snimka kruzera koji iz trupa ispuštaju žućkastobraonkastu vodu u „nevjestu Jadrana". Nadležni su rekli da to nije ništa strašno, već samo brod pere sidro i lanac kojim je privezan. Kazali su i da se veliki brodovi ne mogu zaustavljati „tek tako" već da ih treba uhvatiti „na licu mjesta". Uvjerljivost bijaše tanka.

Kotor se i dalje reklamira kao jedna od luka u koju najviše

dolaze kruzeri. Neke druge luke na Jadranu, međutim, odavno se time ne hvale.

Još prije nekoliko godina portal *Matadornetwork* objavio je tekst: „Šest svjetskih destinacija koje su uništili mega kruzeri".

Na prvom mestu nalazi se Venecija, jedan od gradova koji je najviše oštećen turizmom, gdje su veliki putnički brodovi odigrali veliku ulogu u stvaranju neodrživog broja turista u gradu.

Na drugom mjestu je Dubrovnik. „Kao i Venecija grad Dubrovnik jednostavno nije dizajniran da se nosi sa tolikim brojem kruzera koji posjećuju grad svakih nekoliko dana", navodi se. Uz Dubrovnik i Veneciju na spisku destinacija koje su uništili kruzeri su Belize, Aljaska, Antartik i Svalbard u Norveškoj.

Prošle godine građani Venecije protestvovali su protiv turističke industrije koja je narušila kvalitet njihovog života, koja uništava okolinu i tjera stanovnike iz grada. Populacija Venecije pala je od 175.000 koliko ih je bilo

nakon Drugog svjetskog rata na današnjih 55.000. Prošle zime vlada Italije i zvaničnici Venecije postigli su dogovor o planu za blokiranje prolazaka velikih kruzera u vodama kod Trga Svetog Marka u Veneciji. Odluka je donijeta nakon pritužbi lokalnih stanovnika i nakon što je UNESCO upozorio da bi Venecija mogla da se nađe na listi „ugroženih" lokacija.

CNN je objavio je ove godine „crnu" listu mjesta koje u ljeto 2018. treba izbjegavati na kojoj se našao i Dubrovnik. UNESCO je, prenio je CNN, Dubrovniku zaprijetio oduzimanjem statusa i zaštite ako grad ne riješi problem previše posjetilaca. Tokom jednog dana u avgustu 2016. čak se 10.388 osoba popelo na zidine koje datiraju iz 15. vijeka.

Ove godine, grad je ograničio broj ljudi koji se mogu iskrcati s brodova u određenom vremenu. Najavljeno je i da će sa sadašnjih osam hiljada, broj turista koji mogu posjetiti grad u naredne dvije godine biti smanjen na četiri hiljade. Sljedećeg ljeta, po prvi put nakon što već skoro dvije decenije pristaju u dubrovačkoj luci, kruzerima će biti ograničen broj dolazaka.

Sveučilište u Dubrovniku istraživalo je potrošnju turista i zaključilo da gosti s kruzera najmanje troše. „Turisti u Dubrovniku troše prosječno dnevno 160 eura, izletnici troše 30 eura, a posjetitelji s kruzera 24 eura", rekla je hrvatskim medijima Ivana Pavlič.

U Crnoj Gori, međutim, putnici sa kruzera troše gotovo duplo više. Prema analizi koju je prije nekoliko godina radila Nacionalna turistička organizacija turisti sa kruzera kada dođu u Kotor u prosjeku potroše oko 43 eura po osobi, a članovi posade oko 29 eura. Nema nikakve logike da su turisti rastrošniji u Kotoru nego u Dubrovniku, a NTO je, sjetite se, ona organizacija koja stalno objavljuje da imamo osamsto posto turista više nego lani.

Luka Kotor, koja je većinski u

vlasništvu Opštine, prošle godine je zaradila blizu milion eura.

„Do sada niko nije radio studiju o uticaju kruzera na životnu sredinu”, kaže za *Monitor* **Vladimir Bujišić**, sekretar Sekretarijata za razvoj preduzetništva, komunalne poslove i saobraćaj u Opštini Kotor. On objašnjava da se ovih dana radi opštinski *Plan zaštite životne sredine* koji bi trebao da bude završen za nekoliko mjeseci i kojim će biti obuhvaćena i ova oblast. „To što se zaradi od dolazaka kruzera svakako bi trebalo izvagati sa štetom koju naprave”, smatra Bujišić.

Direktor Instituta za biologiju mora iz Kotora **Mirko Đurović** ranije je rekao da ta institucija ne radi analize uticaja kruzera na morski ekosistem u zalivu. „I dok brodovi stoje, njihovi motori rade, pa ko rano ujutru dolazi u Kotor vidi da se stvorio jedan sloj tog sumpora i gasa koji ispuštaju kruzeri”, rekao je Đurović za portal RTCG i istakao da je najveći problem manevar kada se brodovi okreću u mjestu i sidrenje, koje nije vezano za Luku nego se odvija u zalivu. Kompletan živi svijet uništava se na mjestu koje sidro zahvata, precizirao je Đurović.

U maju prošle godine Vlada je donijela novu Uredbu o graničnim vrijednostima sadržaja zagađujućih materija u tečnim gorivima naftnog porijekla, kojom je propisan kvalitet brodskih goriva u skladu sa novom direktivom Evropske unije iz 2016. Propisano je da su svi plovni objekti prije ulaska u teritorijalne vode Crne Gore dužni da izvrše prebacivanja sa prethodno korišćenog na gorivo koje ispunjava uslove utvrđene ovom uredbom. Početkom ove godine hvalili smo se kako će Kotor imati sve više kruzera jer moraju ispuniti mnogo manje standarda od onih koji važe u Dubrovniku koji pripada Evropskoj uniji. Znamo kako se kod nas uvijek rješava dilema - pare ili priroda. Pare, prirodno.

Miloš BAKIĆ

KAKO ZZZCG IZVOZI NEZAPOSLENE

Posla ima, al' u Njemačkoj

IZ ZZZ su saopštili da crnogorski građani posao u Njemačkoj mogu tražiti i naći na više načina – slanjem radne biografije njemačkom zavodu, direktnim obraćanjem poslodavcu u toj zemlji i posredstvom crnogorskog Zavoda. Nijesu pojasnili zbog čega pomažu odliv radne snage iz Crne Gore

D ako se često žalimo i kritikujemo institucije, postoje evo i primjeri kad one idu u korak sa vremenom i osluškuju potrebe građana. Ove se sedmice recimo istakao Zavod za zapošljavanje Crne Gore. Ukratko, nadležni u Zavodu su očitо konačno priznali da što se tiče zapošljavanja u Crnoj Gori i nije neka perspektiva, pa su se okrenuli inostranim tržištima rada, prije svega njemačkom.

Početkom ove nedjelje pomoćnica direktora ZZZ **Sanja Rabrenović** obavijestila je javnost da ova institucija namjerava da u budućem periodu intenzivira postojeću saradnju sa javnim službama za zapošljavanje iz zemalja Evropske unije, i dodala da postoji značajno interesovanje građana Crne Gore za rad u Njemačkoj. Ona je kazala da će o najavljenj saradnji javnost biti blagovremeno obaviještena.

I dok građanstvo, posebno nezaposleni, sa nestrpljenjem očekuju

nove informacije o mogućnostima zapošljenja u Njemačkoj, čelnici Zavoda sanjare o drastičnom poboljšanju katastrofalne politike zapošljavanja u Crnoj Gori.

Ovonedjeljna informacija iz Zavoda glasi da je nezaposlenih građana 41.170, što je samo 0,6 odsto manje nego prethodne nedjelje, u procentima stopa nezaposlenih je pala sa prošlosedmičnih 17,84 na 17,74 odsto.

Samo možemo zamisliti što će se desiti kada se intenzivira saradnja sa prostranim tržištima rada EU, prije svega Njemačke, i kada stope nezaposlenosti počnu nedjeljno padati za par procenata. Koji će to statistički podvizi biti. Nije nemoguće da će se ispostaviti da imamo malo nezaposlenih, pa će Zavod posao u inostranstvu nalaziti i za zapošljene. Uostalom, to se već dešava u građevinarstvu – ponestaje radnika jer većina ide u Njemačku da radi za četiri puta veće dnevnice.

• **DRŽAVA IM POMAŽE DA ODU:** Raniji odlasci crnogorskih državljana na rad u Njemačku

Čelnici Zavoda bi na ovaj način konačno mogli da riješe dosadašnje muke sa namještanjem statistike. U polugodišnjem izvještaju Zavoda navodi se da je broj nezaposlenih na kraju juna bio 42.737, što je za 3.356 manje nego u isto vrijeme protekle godine. Do ove pozitivne statistike se došlo, kako su *Vijesti* pisale, brisanjem nezaposlenih sa evidencije.

Direktor Zavoda **Suljo Mustafić** se nedavno pohvalio pozitivnim trendom i istakao smanjen broj fakultetski obrazovanih i mladih na evidenciji nezaposlenih. Naravno da nije objasnio da se do tih rezultata došlo tako što se po novim pravilima oni koji se u tačno određeno vrijeme ne jave Zavodu odmah brišu sa evidencije nezaposlenih, a statistika za visokoškolce i mlade je napredovala jer su iz evidencije izbrisani svi koji su na „stručnom usavršavanju”.

Novi strožiji pravilnici i brisanje sa evidencije doveli su

do fantastičnih rezultata – krajem 2016. među nezaposlenima u Crnoj Gori bilo je 11.776 sa završenim fakultetom, ili četvrtina ukupnog broja nezaposlenih. Kreativna statistika čini čuda pa ih je za samo godinu i po šest hiljada manje na birou – samo 5.833. Toliki broj visokoškolaca nije našao posao, ali je važno da su isparili iz evidencije. Čisto da svojom diplomom s kojom ne mogu do posla ne kvare lidersku idilu države.

Kakve se sve statističke manipulacije otvaraju novom strategijom posredovanja za zapošljavanje u inostranstvu, sigurno nećemo biti na vrijeme obavješteni.

Tek za sada iz Zavoda kažu da crnogorski građani posao u Njemačkoj mogu tražiti i naći na više načina – posredstvom Zavoda, ako postoji tražnja za konkretnim radnim mjestom, slanjem radne biografije njemačkom

zavodu ili direktnim obraćanjem poslodavcu u Njemačkoj.

„Na našem sajtu se nalaze detaljna uputstva kako se građani mogu informisati o slobodnim radnim mjestima, ne samo u Njemačkoj, već i u drugim državama. Informacije se mogu dobiti i lično u Zavodu ili telefonskim putem“, navela je Rabrenovićeva.

„Naša Vlada zapošljava naše građane u Njemačkoj! E ovo je vrhunac“, bio je jedan od komentara čitalaca na ovu vijest.

U odgovorima dostavljenim *Monitoru* iz Zavoda su nam objasnili da oni u „cilju podrške legalnim radnim migracija i asistenciji državljanima Crne Gore prilikom nalaženja posla u inostranstvu“, sarađuje sa Federalnom agencijom za zapošljavanje SR Njemačke i institucijom u okviru ove agencije koja se bavi zapošljavanjem stranih radnika – Centralnom posredničkom kancelarijom za strane radnike i stručnjake iz inostranstva.

Načelnica Odsjeka za EURES i međunarodno posredovanje u zapošljavanju **mr Gordana Vukčević** objašnjava za *Monitor* da Zavod u ovim slučajevima ne radi direktno posredovanje kao što to radi u Crnoj Gori: „Uloga Zavoda prilikom posredovanja pri zapošljavanju u inostranstvu je, da prije svega, informiše naše građane o mogućnostima, kao i o pravima i obavezama”.

Iz Zavoda ističu da su se uključili u ovaj posao da bi minimizirali nepravilnosti i obmane naših građana pri nalaženju posla u drugoj državi, kao i sprečavanje nelegalnih migracija. U tu svrhu su, kako kažu „radi maksimalne zaštite naših građana i pomoći ukoliko

razmišljaju o odlasku u inostranstvo”, uradili i vodič *Kako se zaštititi prilikom zapošljavanja u inostranstvu?* koji se nalazi na sajtu Zavoda.

Plemenito. Samo u prvoj polovini

Naša Vlada zapošljava naše građane u Njemačkoj! E ovo je vrhunac“, bio je jedan od komentara čitalaca na ovu vijest

prošle godine u Njemačkoj je pokrenuto 65.755 postupaka protiv ilegalnih radnika. Do tih internih podataka njemačke carine, koja je zadužena za suzbijanje rada na crno, došao je list *Velt*, a pretpostavlja se da je broj neotkrivenih slučajeva višestruko veći. Kako piše *Dojče vele* među deset zemalja koje su glavni izvor radnika na crno nalaze se, osim Crne Gore, sve ostale zemlje iz balkanske čekaonice EU: Albanija, Srbija, Bosna, Makedonija, Kosovo. Pobrojane su još Ukrajina, Moldavija, Turska, Vijetnam i Gana. Najdublje crne rupe su građevinska branša, restorani i hoteli.

Do sada je Zavod u sklopu saradnje sa Federalnom agencijom za zapošljavanje SR Njemačke organizovao i dva sajma legalnih radnih migracija u SR Njemačku.

„Povezivanje crnogorskih građana i njemačkog tržišta rada nije u funkciji, niti se može iskorišćavati za odlazak u neku zemlju EU i pokušaju dobijanja nekih vrsta socijalnih pomoći. Takođe, ne postoji ‘laka zarada’ i ne može se očekivati da se za samo 15-ak godina života i rada u inostranstvu može obezbijediti lagodan život i egzistencija do kraja života”, naglašava Vukčević.

I sve su tako iz Zavoda detaljno obrazložili sem što nisu odgovorili na *Monitorova* pitanja da li Zavod ima neki finansijski podsticaj od njemačkih institucija, te nismo dobili komentar na kritike da je neobično da državni Zavod posreduje u zapošljavanju u inostranstvu, u zemlji koji se suočava sa sve većim odlivom

kadrova.

U potrazi za perspektivom i nadom u bolji život cijeli region se prazni. Treba pohvaliti napore Zavoda da pomogne svojim građanima da se domognu blagostanja Zapada.

To je čista empatija, jer računice tu ne pomažu: podaci Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj ukazuju da bogata Nemačka ima tek 11,3 svršena studenta medicine na 100.000 stanovnika, dok neuporedivo siromašnija Srbija ima – 17. Sve je više procjena, piše *Dojče vele*, da Njemačka ne rješava ovaj problem jer je procijenjeno da se tako više isplati. Država Njemačka za sedmogodišnje školovanje jednog doktora utroši oko 225.000 eura. Školovanje jednog doktora medicine u Crnoj Gori je dosta jeftinije pa država izdvoji oko 20.000 eura, dok stvaranje ljekara specijaliste državu košta oko 100.000 eura. E kada ljekar, bez ili uz posredstvo Zavoda, ode u na primjer u Njemačku to mi njih u startu, od

Uodgovorima dostavljenim *Monitoru* iz Zavoda su objasnili da oni u „cilju podrške legalnim radnim migracijama i asistenciji državljanima Crne Gore prilikom nalaženja posla u inostranstvu”, sarađuju sa Federalnom agencijom za zapošljavanje SR Njemačke

Ovom nezaustavljivom procesu koji crnim boji našu budućnost, na uštrb još većeg bogatstva razvijenih zemalja, brana može jedino biti naš mentalitet. Naime, prema istraživanju UNDP-a, skoro dvije trećine radno sposobnog stanovništva Crne Gore, ili 64 odsto, radije bi prihvatilo zaposlenje u javnom sektoru za mjesečna primanja od 450 eura, nego u privatnom za 750.

• **POPRAVLJA STATISTIKU :**
Suljo Mustafić

naše sirotinje, čašćavamo. O tome što nas već sada muči nedostatak kadrova ne samo u zdravstvu, niko ozbiljno i ne razmišlja. Ili javnost nije obaviještena.

Dok je državnog posla, veza, rođaka, kumova, partije imaće ko da ostane u ovoj zemlji da brani tekovine. Statističke.

Predrag NIKOLIĆ

Omarosa

Za Donalda Trampa kažu da ne voli da čita knjige, čak da nije pročitao ni knjige koje je tobože napisao. Međutim, prošle sedmice je objavljena knjiga koju su mu, vjerujem, pročitali od prve do posljednje stranice. Sadržaj te knjige mu je izgleda bio toliko neprijatan da su njegovi advokati pokušali da zaustave njeno objavljivanje. Naravno, kao i svaki pokušaj cenzure, to je dovelo do još veće potražnje za knjigom, posebno u društvu koje tradicionalno prkosi svim zabranama.

Autorka, Omarosa Manigolt Njuman, je i priželjkivala upravo takvu kontroverzu. Ona je, po mojoj procjeni, najbolja Trampova učenica i sada upotrebljava sve njegove taktike i trikove protiv njega. Arhetipna je to priča – učenik protiv učitelja. Borba, međutim, tek počinje i nije jasno ko će izvući deblji kraj. Mislim da Omarosin strah za ličnu bezbjednost ima osnova. Znati problematične lične detalje o predsjedniku SAD-a i javno govoriti i pisati o njima čini se kao ples na ivici ambisa. Može li Aska pobijediti vuka?

Omarosina knjiga se brzo čita. Fascinira njena životna priča. Od djetinjstva siromašne afroamerikanske djevojčice u jednom od najopasnijih američkih gradova (njen otac i brat su stradali u obračunima gangsterskih grupa) do bliske prijateljice i savjetnice američkog predsjednika. Trampa upoznaje još 2004. godine kao učesnica u prvoj sezoni njegovog televizijskog programa *Šegrt* i otada su u stalnom kontaktu. Tramp postaje njen idol i narednih godina u medijskim nastupima Omarosa imitira njegovo provokativno ponašanje. Čak objavljuje i knjigu pod naslovom *Prekidač kućke: Kada ga treba uključiti, a kada isključiti*. Politički je, međutim, opredjeljena za Demokrate, a ulazi u Trampovu kampanju, s namjerom da pomogne prijatelju koji skoro da nema nikakve šanse na uspjeh, tek kada biva prevarena od strane Hilari Klinton u vezi pozicije u kampanji koja joj je bila obećana. Najveći dio knjige je posvećen upravo Omarosinom angažmanu u Trampovoj kampanji i, kasnije, u Bijeloj kući od januara do decembra 2017., kada

je grubo primorana da da ostavku od strane Trampovog šefa kabineta, generala Džona Kelija (što, sada kada je detaljno opisano u knjizi, može dovesti do skorog kraja i njegove karijere).

U suštini, Omarosa je u Trampovom timu bila zadužena za odnose sa manjinama, posebno sa Afroamerikancima, koji su u velikoj većini glasali protiv Trampa. Mislim da se iskreno zalagala da pronađe prostor za saradnju, organizujući zajedničke susrete i projekte, i da njeno razočarenje u Trampa nastaje kada (konačno) shvata da on za to nije zainteresovan i da je spreman da dovede i do nasilnih rasnih sukoba u Americi ako bi to učvrstilo njegovu vlast, kao i vlast njegovog oligarhijskog klana.

Uz to, u najkontroverznijem dijelu knjige, Omarosa tvrdi da Tramp rapidno mentalno degradira, što potencira i samim naslovom knjige *Poremećen*. Ona piše da Tramp više ne može da se koncentriše i da pamti, da priča u fragmentima ili ponavlja jednu te istu stvar, da često koristi vulgarne fraze (nazivajući na primjer premijera Duška Markovića „cmizdravom banditskom kućkom“), da piše šokantne tvitove i telefonira usred noći, da bjesni i urla za najmanju sitnicu, itd. Po Omarosi, Tramp je na neki način postao zatvorenik generala Kelija koji nastoji da ga izoluje od ostalih savjetnika i bliskih prijatelja, dok se potpredsjednik Majkl Pens već tajno priprema da preuzme predsjedništvo kada Tramp da ostavku ili bude smijenjen (što je izuzetno komplikovana ustavna procedura). Omarosa svjedoči da je nekoliko puta čula kako saradnici Pensa oslovljavaju sa „predsjedniče“, a da on sam, kada je sa Trampom, isijava licemjerno lažnu slijepu odanost i robotizovani samozaborav. Trampova supruga Melanija spava u odvojenoj sobi i nalazi načine da ga ponizi i kazni.

Omarosin opis psihološki nezdrave atmosfere u Trampovoj Bijeloj kući ima sve primjese šekspirovske tragedije sa nuklearnim bombama u pozadini. Hoće li se lična tragedija jednog čovjeka prevratiti u tragediju čitavog čovječanstva?

Piše: Filip KOVAČEVIĆ

Omarosin opis psihološki nezdrave atmosfere u Trampovoj Bijeloj kući ima sve primjese šekspirovske tragedije sa nuklearnim bombama u pozadini. Hoće li se lična tragedija jednog čovjeka prevratiti u tragediju čitavog čovječanstva?

Statistika i stvarnost u raskoraku

Prema zvaničnim brojkama, turistička sezona koja je na izmaku, na sjeveru zemlje nije manje uspješna od prethodnih. Nadležni za turizam tvrde da će slabu posjetu tokom juna i jula, nadomjestiti rezultati pred i postsezone. Vlasnici smještajnih kapaciteta, pak, tvrde da je ljeto propalo.

Na Eko/katunu *Vranjak* na Bjelasici od minule turističke sezone, tvrde, nijesu imali nikave koristi. Loše vrijeme otjeralo je goste iz tog autentičnog turističkog kompleksa. Jedan od vlasnika **Milorad Bulatović** kaže da su tokom cijelog juna i jula rezervacije masovno otkazivane. Osim 10-ak dana avgusta, gotovo da nije bilo perioda kada su smještajni kapaciteti u jednom od najstarijih eko/katuna na sjeveru Crne Gore bili popunjeni.

„Ne može se računati ni da smo

Nadležni za turizam na sjeveru države tvrde da je sezona uspješna i slična prošlogodišnjoj, a hotelijeri da je propala

imali ljetnju sezonu. Previše kišnih dana i niske temperature uslovile su masovno otkazivanje rezervacija. Naši objekti su na 1.800 metara nadmorske visine, pa je kišno ljeto više ličilo na jesen. U tim uslovima niko ne želi da je na planini. Naši gosti su, zbog lošeg vremena, često i skraćivali boravak”, kaže Bulatović.

On objašnjava da je očekivanu posjetu osujetila i „prilično neprecizna meteorološka prognoza“. Često se, kaže Bulatović, dešavalo da na osnovu prognoza gostima „obeća“ lijepo vrijeme, a tih dana kiša ne prestaje. Naročito su, kaže on, bile neprecizne prognoze iz regiona, koje su se odnosile na područje sjevera Crne Gore.

„Maj, jun i jul su potpuno podbacili. Jedino tokom desetak dana avgusta imali smo grupne posjete, međutim, i grupe su bile, upravo, zbog nestabilnog vremena, manje brojne. Teško da će ostatak avgusta ili, septembar, nadomjestiti loš bilans ostatka ljeta. Na planini su noći, bez obzira na to koliko je preko dana toplo, vrlo hladne i ne očekujemo da će se neko odlučiti da ostaje u planini“, objašnjava Bulatović.

Slično kažu i u još nekoliko manjih hotela u planinskim turističkim centrima. Potpuno su nezadovoljni brojem gostiju tokom juna i jula. I u tim objektima rezervacije su zbog kiše masovno

otkazivane.

„Šta god da kaže statistika, ja znam kako je bilo u mojem i sličnim objektima tokom prva dva ljetnja mjeseca. Bilo je dana kad su u hotelu bili samo zaposleni. Moguće da će seminari i slični događaji, koji su održavani u velikim hotelima popraviti prosjek, ali ovo je propala sezona i nema tog vlasnika smještajnih kapaciteta na sjeveru, koji može biti zadovoljan posjetom“, kaže vlasnik jednog malog hotela u Kolašinu.

S druge strane, nadležni za turizam u tom, ali i u drugim gradovima na sjeveru države, tvrde da je sezona slična prošlogodišnjoj.

„Od početka juna do danas, Žabljak je posjetilo oko 90.000 turista. Oko 80 odsto bilo je stranih gostiju. Najviše iz Srbije, Rusije, Izraela, Italije, Francuske, Belgije, Španije. Vidan je porast turista iz Njemačke i Velike Britanije. Sama sezona je negdje na nivou prošlogodišnje, nedostatke i pad posjeta koje smo imali u julu mjesecu, zbog izuzetno loših vremenskih uslova, nadomjestila je činjenica da je ova ljetnja sezona počela već krajem aprila. U periodu aprila i maja imamo čak porast posjeta za oko 15 odsto u odnosu na prošlu godinu“, kaže direktorica Turističke organizacije (TO) u tom gradu **Vanja Krgović Šarović**.

Porast gostiju iz Finske, Danske, Ujedinjenih Arapskih Emirata bilježe u Kolašinu. U tom gradu boravilo je, u odnosu na prošlu godinu, više Belgijanaca i Austrijanaca. U lokalnoj TO priznaju da je tokom juna i jula sezona bila lošija nego lani. Predsezona je i u Kolašinu bila uspješna, kažu, pa je tokom aprila i maja bilo preko 5.000 gostiju, što je za 50 odsto više nego prošle godine. Oni očekuju dosta i od postsezone, no dosadašnje iskustvo ne ide u prilog tim nadama. Naime, do sada se nije pokazalo da turisti baš hrle u Kolašin nakon 1. septembra.

Kišno vrijeme, definitivno, nije osujetilo brojnost posjetilaca u Nacionalnom parku (NP) *Biogradska gora*, tvrde u tom preduzeću. Kažu

Pozitivni primjeri

Koliko god da je zvanična statistika, kako kažu pojedini vlasnici smještajnih kapaciteta na sjeveru, neprimjenjiva na turističku stvarnost ovog ljeta, neosporno je da se, bar u nekim planinskim centrima, ipak, otišlo korak dalje u kvalitetu i raznovrsnosti vanpansionske ponude.

Kolašinci su samo tokom avgusta oraganizovali nekoliko kulturno-zabavnih događaja sa raznovrsnim sadržajima i respektabilnim gostima. Tako je, u okviru Međunarodnog festivala alternativnog teatra *Korifej*, taj grad posjetilo na desetine pozorišnih trupa iz regiona i evropskih zemalja. Blizu 700 *tangerosa* iz 30-ak zemalja svijeta plesalo je na gradskim trgovima i ulicama, a gosti *Nort festa* bila su značajna imena ex-YU muzičke scene.

Zbog svog jedinstvenog sadržaja, velikog broja internacionalnih umjetnika i gostiju, kao i zbog velikog značaja za razvoj turizma u Crnoj Gori, *Tango kamp* je dobio i prestižno priznanje od Nacionalne turističke organizacije.

Vrijednost kolašinskog kampa, objašnjava organizator **Darko Dožić**, vidi se i u tome što već godinama privlači veliki broj stalnih internacionalnih gostiju, koji, bez obzira na udaljenost i nepristupačnost sjevera naše države, odlučuju da ljetnji odmor provedu u Kolašinu. Ljeto je obilovalo i književnim večerima, izložbama, promocijama nacionalne kuhinje i domaće radinosti, a u toj varoši održan je i festival karikature. Time je ispravljena dugogodišnja turistička kolašinska falinka, pa su turisti imali dovoljno razloga da se zadrže i u gradu.

Na Žabljaku se nije radilo puno na kulturi, ali su skoro potpuno riješili problem vodosnabdijevanja, na što je ranijih godina bilo dosta primjedbi.

„Ove godine je problem vodosnabdijevanja 90 odsto riješen. Međutim, turisti imaju najviše primjedbi na nedostatak više zabavnih sadržaja, kada su djeca i porodične posjete u pitanju i na nedostatak organizovanih aktivnosti kada su loše vremenske prilike“, priznaju u TO.

Iako za sada ne mogu da se pohvale značajnijim brojem turista, da gostima i sugrađanima ljeto učine zanimljivijim, potrudili su se i u Mojkovcu i još nekoliko varoši na sjeveru. Pored tradicionalnih, dogodili su se još poneki kulturni sadržaji, koji, kažu, ipak tek treba da zažive i privuku goste.

da će sezona koja je pri kraju biti rekordna, iako je 2017. bila najbolja u posljednjih 20 godina. To zaštićeno područje, prema dosadašnjim podacima, posjetilo je 8.000 turista više nego lani.

„Možemo očekivati da će ova godina premašiti broj od 50.000 turista. Naš cilj nije povećanje broja turista u ovom zaštićenom području, već da turisti koji posjećuju nacionalni park budu zadovoljni. Uz povećanje broja turista, zalažemo se i za unapređivanje kvaliteta turističke usluge. Cjenovna politika se nije mijenjala u posljednjih pet godina“, ističe direktor NP **Saša Jeknić**.

Prema zavničnim podacima,

Nikšić je za šest mjeseci posjetilo oko 3.780 gostiju, koji su ostvarili oko devet hiljada noćenja ili osam odsto više nego u istom periodu prošle godine. Statistika kaže da je broj gostiju u junu bio na približno istom nivou kao u uporednom periodu, ali je broj noćenja povećan.

U taj grad se, kažu turistički poslenici, najviše dolazi u julu i avgustu i to zbog tradicionalnih muzičkih manifestacija. U tom periodu, navodno, posjeta je bila za trećinu veća nego prethodnih mjeseci.

Jedno je sigurno: da je po statistici, živjeli bi kao u Danskoj.

Dragana ŠĆEPANOVIĆ

VLADAN TABAŠ, PREDSEDNIK ODBORA ZA DIGITALNU
TRANSFORMACIJU ASOCIJACIJE MENADŽERA CRNE GORE

Digitalna pismenost pravi put u budućnost

MONITOR: *Šta se podrazumijeva pod digitalnom, odnosno informatičkom pismošću? Koliki je procenat građana u Crnoj Gori informatički pismeni, odnosno koristi aplikacije word, excell, internet?*

TABAŠ: Informatička pismenost podrazumijeva skup znanja i vještina koje omogućavaju korišćenje personalne računarske opreme (PC, notebook, tablet) i osnovnih aplikacija (programa, softvera) za zadovoljavanje ličnih ili poslovnih potreba. Na osnovnom nivou to bi bila upravo ona znanja pomenuta u Vašem pitanju. Ali to nikako nije dovoljno. Treba da težimo standardu u kome digitalna pismenost podrazumijeva stavljanje IT-a u funkciju zadovoljavanja većine naših potreba za informisanošću, komunikaciji sa organima državne i lokalne uprave, sa bankama i realizaciju prava i obaveza koja iz toga proističu. Bojim se da smo u ovom trenutku daleko od tog nivoa digitalne pismenosti, ali znam da on nije nedostižan. Prema podacima MONSTAT-a za 2017. godinu oko 70 odsto domaćinstava imalo je PC računar i/ili notebook, a oko 70 odsto posjeduje mobilne uređaje i isto toliko ima pristup internetu. Ovo je zaista dobra osnova, ali teško je reći koliki procenat naše populacije je „informatički pismen“. Radije bih to mjerio na osnovu ovih podataka i činjenice da se u anketi MONSTAT-a od 82 do 96 odsto populacija između 16 i 54 godine izjasnilo da svakodnevno koriste

Zemlje koje ne uskoče makar u posljednji vagon digitalne transformacije i ne prihvate zakone četvrte industrijske revolucije dugoročno će izgubiti šansu za priključak razvijenima

računar. Zanimljivo je i da samo 30 odsto anketirane populacije misli da ne posjeduje dovoljna znanja u IT-u.

MONITOR: *Može li se reći da su informatički pismeni svi oni koji koriste društvene mreže?*

TABAŠ: Od mlađih od 24 godine čak 96 odsto svakodnevno koristi IT tehnologiju. Ovo bih ipak uzeo sa rezervom, jer iskustveno znam da, posebno tinejdžeri, korišćenje IT tehnologija svode na komunikaciju posredstvom društvenih mreža i praćenje internet sadržaja. Ovo je dobar preduslov, ali ne bih ga prihvatio kao apsolutnu digitalnu pismenost već samo kao osnov za njen razvoj.

MONITOR: *U kojim je crnogorskim opštinama najveći procenat kompjuterski pismenih?*

TABAŠ: Regionalna podijeljenost u ekonomskom razvoju u Crnoj Gori neminovno se odrazila i na različitost nivoa digitalne pismenosti. Ovaj stav sam formirao na osnovu dugogodišnje analize IT tržišta u Crnoj Gori, ali i na osnovu podataka o internet penetraciji po gradovima i regionima, koja se kreće od 57 odsto na sjeveru, preko 70 odsto u centralnoj regiji do 85 odsto na jugu (primorju). Nažalost, stepen primjene IT tehnologija direktno je srazmjeran i ekonomskoj razvijenosti i bogatstvu sredine i pojedinaca u njoj.

MONITOR: *Gdje se Crna Gora nalazi po informatičkoj pismenosti u regionu?*

TABAŠ: Ovo je vrlo kompleksno pitanje i treba ga sagledati iz raznih uglova. Kao prvo ne bih govorio o informatičkoj pismenosti izolovano, već o stepenu razvoja informacionog društva što je znatno kompleksniji okvir u kome je IT pismenost potreban, ali ne i dovoljan uslov.

Osnovne pretpostavke za razvoj informacionog društva su: razvoj, raspoloživost i dostupnost telekomunikacione infrastrukture, odnosno njenih segmenata koji omogućavaju internet pristup; razvoj i dostupnost servisa državne uprave, lokalnih samouprava i banaka, kao i kompanija iz domena proizvodnje, trgovine, turizma i drugih uslužnih

Četvrta industrijska revolucija

MONITOR: *Slažete li se sa tvrdnjama da je širenje digitalne pismenosti jedini pravi put u budućnost?*

TABAŠ: Apsolutno. Zaista vjerujem da je 4. industrijska revolucija informatička (r)evolucija oličena u digitalnoj transformaciji koja se može definisati kao evolutivni proces izmjene ustaljenog načina života i poslovanja primjenom digitalnih tehnologija. Prije svega primjenom softvera i novih tehnoloških rješenja baziranih na internet servisima i modernim informatičkim tehnologijama. Digitalna transformacija je nesumnjiv trend u svijetu, ali i u okruženju. Nizovi paralelnih procesa odvijaju se svakodnevno mijenjajući način života ljudi i rada preduzeća i korporacija. Ona je jednako primjenjiva kako u ekonomski visoko razvijenim zemljama, tako i u onima koje odlikuje niži ili nizak nivo ekonomske razvijenosti, a u koje spadamo i mi. Digitalna transformacija ne može da prevaziđe ekonomski i društveni jaz, ali njena primjena može da ubrza njegovo smanjenje. Zato vjerujem da je to naša velika šansa. Smatra se da će zemlje koje ne uskoče makar u posljednji vagon digitalne transformacije i ne prihvate zakone četvrte industrijske revolucije dodatno zaostati u razvoju dugoročno izgubivši šansu za priključak razvijenima. Rezultati analiza tržišta (IDC, 2017) predviđaju da će za pet godina trećina preduzeća biti ugrožena od strane svojih konkurenata ukoliko se digitalno ne transformišu.

Posebno važan segment digitalne transformacije je digitalna ekonomija, odnosno digitalno poslovanje kompanija. Digitalizacijom preduzeća povećava se njihova efikasnost, produktivnost i profit kao konačni cilj poslovanja. Digitalna transformacija podrazumijeva promjenu strategije poslovanja u skladu sa konstantnim tehnološkim progresom koji omogućava smanjenje troškova, povećanje profitabilnosti i zadovoljstva kupaca.

Ovo se sve više prepoznaje u okviru formalnih organizacija i NVO u Crnoj Gori. Kao dobar primjer pomenuo bih Asocijaciju menadžera Crne Gore, koja je prije nepuna tri mjeseca formirala Odbor za digitalnu transformaciju. Vizija Odbora je digitalno transformisana ekonomija Crne Gore, a misija evolutivna promjena načina poslovanja i prelazak crnogorskih preduzeća sa ustaljenog načina na digitalno poslovanje prihvatanjem digitalne transformacije. U Privrednoj komori odavno postoji Odbor za informacionu komunikacione tehnologije koji okuplja kompanije iz ovog sektora.

djelatnosti namijenjenih građanima i privredi; unapređivanje i prilagođavanje pravnog okvira dinamičnim promjenama koje donosi digitalizacija; intenzivan razvoj ljudskih resursa, dinamične promjene obrazovnog sistema i stalna edukacija građana i kompanija i kontinuirana promocija informacionog društva i razvoj IT sektora u Crnoj Gori.

Dakle, vrlo kompleksan skup koji u svim elementima uključuje kao preduslov informatičku pismenost.

Kad govorimo o internet pristupu, u Crnoj Gori je raspoloživost tih servisa vrlo dobra kod svih provajdera ovih usluga, ali je po mišljenju

značajnog broja građana i kompanija cijena njima adekvatnih servisa i paketa visoka u odnosu na region, a samim tim smanjuje se njihova dostupnost. S druge strane, servisi državne uprave su u razvoju. Portal e-uprave građanima nudi veoma veliki broj servisa, istina na osnovim nivoima razvoja, ali je činjenica da se i tako razvijeni servisi jako malo koriste. Kod servisa e-uprave obično se koristi pet nivoa – od prvog koji podrazumijeva davanje informacija, drugog koji omogućava preuzimanje neophodnih obrazaca, trećeg posredstvom kog podnosite te obrasce institucijama, preko četvrtog

intervju

koji već omogućava interakciju sa institucijom do najvišeg petog koji svim građanima omogućava personalizovane portale pomoću kojih digitalno upravljaju većinom svojih prava i obaveza u komunikaciji sa okruženjem. Nažalost, kod nas su servisi za sada prvog i drugog, ređe trećeg nivoa, ali moram ponoviti – ni takvi se ne koriste dovoljno i u kapacitetu koji imaju. Mislim da su razlozi i kod davalaca elektronske usluge koji je jako loše promovisu, ali i u strahu, pa možda (usuđujem se reći) manjku informatičkog obrazovanja i informatičke kulture građana.

MONITOR: *A gdje smo u svijetu?*

TABAŠ: U procjenama koje svake godine daje Svjetski ekonomski forum Crna Gora je pozicionirana između 37. i 42. mjesta u svijetu. Mislim da stanje nije baš tako dobro i da takva ocjena nastaje kao rezultat mjerenja rezultata rada državne uprave na ovom polju, ali ne i društva u cjelini. Ovdje mislim i na definisanje pravnog okvira za razvoj informacionog društva koji je kod nas dosta dobro postavljen. Nažalost, često samo dobro postavljen.

MONITOR: *Koliko građani shvataju da je biti digitalno pismen imperativ za sve koji zaista žele*

da učestvuju u modernoj kulturi življenja?

TABAŠ: U prethodnom odgovoru sam nagovijestio da ne možemo biti zadovoljni stepenom shvatanja i prihvatanja IT-a od strane građana, ako pod tim ne smatramo samo puko korišćenje IT opreme i elementarnih aplikacija i interneta.

MONITOR: *Koliko se u crnogorskim firmama koristi elektronsko poslovanje?*

TABAŠ: Posljednjih godina

se na ovom polju situacija znatno popravila. Naravno, daleko smo od zadovoljavajućeg nivoa. Ali čini mi se da menadžeri crnogorskih kompanija prepoznaju imperativ digitalizacije poslovanja. A na nama iz IT-a je da kroz stalne aktivnosti, promocije, edukativne radionice i slično širimo ideju digitalizacije na svim nivoima društva. Za sada su ulaganja u IT po glavi stanovnika u Crnoj Gori i do deset puta manja u odnosu na zemlje Evropske unije, ali vjerujem da će se taj odnos značajno umanjiti u skorije vrijeme. Za dobro svih nas.

MONITOR: *Kako se odbraniti od hakera?*

TABAŠ: Ovo je ozbiljna tema koja zahtijeva posebnu obradu. Hakeri su oko nas, a i među nama, i problemi sa njima se dešavaju skoro svakodnevno. A jedina odbrana od njih je povećanje nivoa informatičke kulture i strogo poštovanje IT procedura kod korišćenja digitalnih tehnologija. Odbrana od hakerskih napada podrazumijeva i ekstremno skupu opremu i softvere. Mi se u firmi *Čikom informatički inženjering*, čiji sam osnivač i generalni direktor, već nekoliko godina ozbiljno bavimo ovim segmentom IT-a.

Reformom zakoračili unazad

MONITOR: *Kako je digitalno opismenjavanje zastupljeno u našem školstvu?*

TABAŠ: Nezadovoljan sam načinom na koji se u sistemu obrazovanja tretira digitalno opismenjavanje. Posljednjom reformom smo po mom, ali i mišljenju većine kolega iz svih IT struktura, zakoračili unazad. Fond časova informatike u osnovnoj školi je 4 x 1, ali zajedno sa časovima tehnike. Programom se ne stimuliše kreativno korišćenje informatičke tehnologije već se djeca uče osnovnim softverskim alatima što je prevaziđen pristup i većina djece ih i sama koristi od ranije tako da u školi sistematizuju ta znanja, ali ih ne unaprijeđuju i ne uče da ih koriste u realnom životu. Kadar koji predaje ove predmete često nije dorastao zadatku. Slično je u srednjim školama. Ovo je ozbiljna greška kojom ovim generacijama otežavamo život u nekom budućem digitalnom društvu, umjesto da oni budu njegovi kreatori i nosioci. Na univerzitetima postoji nekoliko fakulteta koji školuju inženjere informatičkog i sličnih profila i programere, ali mislim da im je potrebno više saradnje sa privredom i dinamike u prilagođavanjima nastavnih planova i programa stepenu i brzini promjena u razvoju informatičkih tehnologija.

Veseljko KOPRIVICA

HETA ASSET RESOLUTION

REAL ESTATE MONTENEGRO

STANOVI NA EKSKLUZIVNOJ LOKACIJI U BEČIĆIMA

NOVOIZGRAĐENI STANOVI NA SVETOM STEFANU

NOVOIZGRAĐENI STANOVI
U BUDVI, BEČIĆI

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me
www.aaaplatform.com

HIT NEDJELJE

„Emitovanjem ovakve jedne, kultne emsije najviše će dobiti gledaoci - građani Javnog servisa, a to je naš osnovni cilj, poboljšanje programskih sadržaja”.

Božidar Šundić, vd generalnog direktora RTCG nakon dogovora sa Darkom Šukovićem da se Živa istina emituje na javnom servisu

Tomislav Topić

Direktor Mediteran Film Festivala u Širokom Brijegu:

„Nemam ništa protiv crvenog tepiha, ima on svoje čari i svoju važnost. Mi smo se odlučili za malo ležerniju varijantu, bez velikih protokola i bez VIP-a. Mediteranska ležernost nam je neka vodilja. Puno mi je važnije da s gostima odemo na neka mjesta poput vodopada Kravica, parka prirode Blidinje ili izvorišta Lištice u Borku. To su naši crveni tepisi”.

(Večernji list)

Damir Pilić

Književnik i novinar:

„Meni je stvarnost uvijek bila maštovitiji scenarist od većine pisaca, pa čak i onih koji se smatraju maštovitima. Onoga što život može izorganizirati teško bi se netko sjetio. Dapače, neke stvari iz života izgledaju toliko nerealno da nisu uvjerljive u književnosti pa se moraju prilagoditi da bi bile književne”.

(portalnovosti.com)

Ammar Bašić

Bosanski hafiz:

„Cilj je diploma, a ne znanje. Cilj je posao, a ne misija. Cilj je 'ja', a ne 'mi'. Cilj je interes, pa makar i po cijenu obraza.

Ovo su nažalost stvari koje svi možemo konstatirati. Baš u ovakvom ambijentu potrebna nam je čista, nepatvorena duhovnost koja će nas vratiti na kolosijek ispravnog rezonovanja. Mladim ljudima se danas nameću kratice i lažne smjernice do uspjeha, a oni zaboravljaju da ne postoji ni lakši ni teži put – postoji samo ispravan put”.

(Klix.ba)

Aleksandar Radić

Vojni analitičar o najavi predsjednika Srbije Vučića o vraćanju služenja obaveznog vojnog roka:

„Kod nas je uvek bio problem odnos države prema pojedincu, jer smo stvorili takav mentalitet da se uvek distanciramo od države. Jednostavno rečeno, mi smo narod koji ne poštuje svoju državu”.

(N1)

Kajl Skot

Ambasador SAD-a u Srbiji osvrnuo se na dječji vojni kamp na Zlatiboru:

„Zanimljivo je da ruske kolege podržavaju paravojni kamp za decu na Zlatiboru, dok USEmbassySerbia podržava košarkaške kampove, takmičenje iz geografije i pripreme srednjoškolaca za školovanje u Americi”.

(Blic)

Dušan Otašević

Akademik, upravnik galerije SANU:

„DANAS je čovek zatrpan obiljem informacija koje ne mogu ni da se sagledaju. Granice su se toliko raširile. Nekada je Dišan mogao da nacрта brkove Mona Lizi, izloži pisoar i da pomeri granice. Danas možete da uradite šta hoćete, da napravite izložbu a da u galeriji nema ničega, jer ne postoje reperi. Teško je, kada je sloboda ogromna, pronaći svoje mesto. Nisam za ukidanje sloboda, ali ako imate ograničenja, njih ćete rušiti. A sada vam je sve otvoreno”.

(Večernje novosti)

Selim Ljulanović

Doktor medicine:

„Ako ne volite, ne cijenite sebe i ne poštujete sebe, vi postajete meta gaženje. Zato, ispred sebe pustite kobru, to vam je moj savjet, a u srcu čuvajte golubicu. Najvažnije je da u svakom trenutku u vašem srcu bude golubica. To je osjećaj radosti, ljubavi, samopouzdanja, samopoštovanja i slobode. Ako vi dopustite da ode golub, nego vam je kobra u srcu, svaka riječ koja se upućuje, djeluje otrovno na vaš organizam”.

(Fos media)

Iva Anzulović

Novinarka koja je ispred zgrade Vlade u Zagrebu prosula kantu fekalija:

„Zaliću izmetom ponaosob svakoga ko je u objavama novinara bio argumentovano dokazan kao kriminalac. Od danas, niko kome je novinar dokazao kriminal neće se osećati sigurnim na javnoj površini, kao niti institucije, jer nikada neće znati kada ću, gde i na koji način gađati izmetom”.

(Nedeljnik)

Stjepan Mesić

Bivši predsjednik Hrvatske:

„Što se tiče razgraničenja i sporenja oko jedrenjaka „Jadran”, ta pitanja se mogu rješavati samo dogovorom, a mislim i da nijedno od tih pitanja nije takvo da bi iziskivalo nekakvu veliku brzinu. Naime, što se tiče ulaza u Bokokotorski zaliv, to pitanje je riješeno na jedan dobar način, ali to nije konačno rješenje. Međutim, nema incidenata, nema problema i to uvijek može čekati. Dakle, nema niti jednog razloga da se sada ubrzava nekakva arbitraža ili traži neko sudsko rješenje. Što se tiče jedrenjaka, isto tako treba sjesti za sto i riješiti to”.

(RFE)

NOVAK ĐOKOVIĆ

Nakon pobjede nad Rodžerom Federerom u Sinsinatiju:

„Trofej u Sinsinatiju bio je velika motivacija za mene, ali opet pokušavao sam da ne mislim i ne nabijam sebi pritisak, zato što sam već imao nekoliko neuspješnih pokušaja. Pre tri godine Rodžer me je pobedio i kada sam ulazio u meč nije bilo nimalo lako na psihičkom planu, zato što znam da sam gubio od njega svaki put kad bih izašao na ovaj teren”.

(B92)

MARKO ŠELIĆ MARČELO

Muzičar i pisac:

„Ako elitu zamislimo kao skup istinski izuzetnih, najuspješnijih pojedinaca koji nisu usput obojeli od snobovluka, pa su kadri da svojim primerom nadahnu druge - to bi mi imalo smisla. Mislim da su naši stvarni neprijatelji palanački mentalitet i nekultura, a njih ćete naći i na selu i u gradu, pa to smesta problematizuje 'granicu' ruralno-urbano”.

(Noizz)

SLOBODAN BODA NINKOVIĆ

Glumac:

„Gledam primer Rumunije... ne zagovaram nikakve turbulencije, ali Rumuni su spremni da izađu na ulicu i iskažu stav za mnogo manje probleme nego ove koje mi imamo. Svi ti narodi koji su bili silom naterani u neki blok i kojima je bio nametnut politički sistem, kad su iz njega izašli, brže su uspjeli da se regenerišu i brže reaguju u smislu logičnih reakcija”.

(N1)

KRALJICA

Plaćanja na rate

BEZ KAMATE SVUDA U SVIJETU!

**HIPOTEKARNA
BANKA**
Vama posvećena

UKUPNI TROŠKOVI ZA KORIŠĆENJE KARTICE:
mjesečna naknada 0,50 €

NAKNADA ZA KUPOVINU NA RATE:

- ✓ Na 6 mjesečnih rata za iznose **do 300 €**
Naknada za transakcije do 300 € je 2,00 € fiksno po rati
- ✓ Na 12 mjesečnih rata za iznose **preko 300 €**
Naknada za transakcije veće od 300 € je 3,00 € fiksno po rati

 19905 www.hb.co.me

Ekonomija nultog zbira

Potencijal za automatizaciju u globalnoj ekonomiji je ogroman. Adidasova „brza fabrika“ u Bavarskoj zapošljavaće 160 radnika, koji će svake godine proizvoditi 550.000 pari patika, čime je produktivnost u odnosu na fabrike starog tipa povećana pet puta. Britanski maloprodajni konzorcijum procenjuje da će u narednih 10 godina broj poslova u maloprodaji opasti sa 3 na 2,1 miliona, ali da će se samo mali broj ovih izgubljenih radnih mesta nadoknaditi novim poslovima u onlajn prodaji. Mnoge kompanije za pružanje finansijskih usluga planiraju veliko smanjenje broja radnika na poslovima obrade informacija.

Uprkos tome, rezultati merenja rasta produktivnosti u razvijenim ekonomijama pokazuju usporeni rast.

Moguće je da je fokusiranje na uticaj tehnologije na postojeće poslove i radna mesta pogrešno. Možda se rešenje zagonetke produktivnosti krije u aktivnostima na koje radnici prelaze kada ostanu bez starih poslova. David Graeber iz Londonske škole ekonomije tvrdi da čak 30 odsto rada koji se danas obavlja otpada na

„nepotrebne poslove“ koji ne stvaraju nikakve zaista vredne robe i usluge, već su proizvod nadmetanja za dohodak i status.

Graeber svet posmatra iz perspektive antropologa, a ne ekonomiste, što je u ovom slučaju korisno. Ipak, fraza „nepotrebni poslovi“ i njegova usmerenost na demotivisane radnike koji obavljaju besmislene poslove možda skreću pažnju sa jednog suštinski važnog trenda: radnici mogu smatrati stimulativnim i vrednim mnoge poslove koji ne doprinose uvećanju ukupnog blagostanja.

Pretpostavimo, na primer, da ste posvećeni ostvarivanju ciljeva određene humanitarne organizacije, da imate talenta za pronalaženje donatora i da ste značajno uvećali količinu raspoloživih donacija za vašu odabranu organizaciju. Verovatno ćete

rade neki drugi, jednako posvećeni ljudi, preusmerili na račune svoje organizacije.

Zato ključno ekonomsko pitanje nije da li su određeni poslovi zaista „nepotrebni“, već koliko se u sve većoj meri takvim poslovima obavlja samo jedna distributivna funkcija nultog zbira, u kojoj ulaganje veština, truda i tehnologija ne može doprineti uvećanju ljudskog blagostanja zbog istog takvog ulaganja na drugoj strani u ovoj konkurentskoj utakmici.

U tu grupu spadaju mnogi poslovi: hakeri i stručnjaci za bezbednost koje kompanije zapošljavaju da odbijaju hakerske napade; advokati; veliki deo finansijskih poslova; poreznici i računovođe; reklamiranje i marketing...

Raspoloživi podaci pokazuju da su aktivnosti nultog zbira značajno porasle. U nedavno objavljenom članku Gary Hamel i Michele Zanin naglašavaju da oko 17,6 odsto svih poslova u SAD – na koje otpada 30 odsto isplaćenih zarada – pripadaju „menadžerskim i administrativnim funkcijama“ za koje je verovatno da uključuju veliki udeo aktivnosti nultog zbira. U međuvremenu je zapošljavanje u firmama koje pružaju finansijske i „poslovne usluge“ u poslednjih 20 godina poraslo sa 15 na 18 odsto ukupnog broja poslova u SAD.

Sa rastom naše sposobnosti da proizvodimo sve kvalitetnija dobra angažovanjem sve manjeg broja ljudi vrednost sve više prelazi u subjektivne brendove, a racionalne firme izdvajaju sve više za analizu tržišta, finansijski inženjering i poresko planiranje. Na kraju bi sav ljudski rad mogao biti usmeren na aktivnosti nultog zbira.

Korisno je razmisliti o tome kako bi ekonomija izgledala ako bismo gotovo sav rad potreban da se proizvedu robe i usluge u službi ljudskog blagostanja automatizovali. Imamo dve mogućnosti: jedna je dramatičan rast količine slobodnog vremena; druga je uvećavanje količine rada posvećenog konkurenciji nultog zbira. Imajući u vidu ono što znamo o ljudskoj prirodi, verovatno je da će druga mogućnost dobiti važnu ulogu.

Takvu ekonomiju bi obeležila izrazita nejednakost. Paradoksalno, u takvoj situaciji bi najfizičija od svih stvari – lokacijski poželjna zemlja – predstavljala najvredniju imovinu, a pravila o nasleđivanju bi bila ključna za određivanje relativnog bogatstva.

Kao što kaže John Maynard Keynes, rešili bismo „ekonomski problem“ dovoljne proizvodnje roba i usluga, ali bismo se suočili sa težim i suštinski filozofskim pitanjem pronalaženja smisla u svetu u kome rad više nije potreban, kao i načina da se urođena ljudska sklonost nadmetanju za status stavi pod kontrolu. Pokušaji da se takvi izazovi reše ubrzanim tehnološkim razvojem i bržim rastom produktivnosti ne vode nikuda.

Adair TURNER Project Syndicate,
Preveo Đorđe TOMIĆ, Peščanik

Ključno ekonomsko pitanje nije da li su određeni poslovi zaista „nepotrebni“, već koliko se u sve većoj meri takvim poslovima obavlja samo jedna distributivna funkcija nultog zbira, u kojoj ulaganje veština, truda i tehnologija ne može doprineti uvećanju ljudskog blagostanja

se na tom poslu osećati dobro i motivisano, iako u konačnom zbiru niste učinili ništa osim što ste novac za koji su se nadmetale neke druge organizacije, za koje

Igra je za svakoga

Igra je najplemenitija od svih vještina, jedina kod koje se služimo isključivo svojim rođenim telom“, napisao je Ivo Andrić, pričajući priču o Aski i vuku, o plesu od kojeg zavisi opstanak. Ova spona umjetnosti i sporta možda nije, kao kod Aske, borba za život, ali svakako da može biti od vitalnog značaja za onog ko pleše.

Interesovanje Crnogoraca za ples iz godine u godinu raste. Zahvaljujući širokom izboru plesnih vrsta, svako može naučiti da igra ono u čemu se najviše pronalazi, objašnjavaju stručnjaci. Talenat, sudeći po iskustvu *Monitorovih* sagovornika, nije nužan.

„Ono što je presudno, a što ljudi često miješaju sa talentom kao nekoj genetskoj predispoziciji za bavljenje nečim, je prethodno iskustvo u bavljenju plesom, sportom, muzikom“, objašnjava Ivan. On kaže da svi mogu proplesati: „Nekom treba manje vremena i ponavljanja, nekom više, naročito u samom početku, kad treba malo aktivirati određene centre u mozgu koji su do tad možda bili uspavani“, objašnjava **Ivan Jovanović**, instruktor društvenog plesa za odrasle u plesnoj školi *Buena Vista Dance School*. „Postoje naučna istraživanja koja su utvrdila da je ples jedna od najboljih antistres terapija, kao i najbolja aktivnost za sprečavanje nekih ozbiljnih poremećaja u poznijim godinama (kao što su demencija, gubitak pamćenja i slično)“, dodaje.

On ukazuje i da, kao svojevrsna društvena aktivnost, ples pomaže ljudima da se oslobode stidljivosti i nesigurnosti, kao i da postanu zadovoljniji sobom.

I **Milena Bakić**, koja u okviru plesne škole *Dream* uči djecu plesu, saglasna je sa benefitima koje ova vrsta igre ima.

Interesovanje za ples iz godine u godinu raste. Zahvaljujući širokom izboru plesnih vrsta, svako može naučiti da igra ono u čemu se najviše pronalazi. Talenat, sudeći po iskustvu *Monitorovih* sagovornika, nije nužan

„Ples je sport, a fizička aktivnost neophodna je kako djeci tako i odraslima. Sa druge strane je umjetnost, pa omogućava da iskažemo svoju kreativnost i emocije upravo kroz pokret“, navodi ona. Prednost plesa u odnosu na ostale fizičke aktivnosti, ističe, je sloboda

koju osjećamo dok plešemo. „Osim toga“, dodaje, „kroz ples djeca se uče istrajnosti, timskom radu, obavezama“.

Milena objašnjava da je za ples neophodan rad. Iako, kaže, ne treba zanemariti talenat, on nije dovoljan kada je riječ

o profesionalnom bavljenju plesom.

„Iz mog iskustva, uvijek su bila uspješnija u plesu ona djeca koja su bila uporna i ambiciozna, dok su 'talenti' smatrali da njima nije potreban naročit trud“, kaže ona. Kada su u pitanju vrste plesa koje djeca najviše biraju, najveće interesovanje izaziva moderni balet koji i naša sagovornica preporučuje jer se, osim plesa, uči pravilan položaj tijela.

Uplesnoj školi *Dream* odraslih je manje, a njihov izbor je uglavnom zumba. „Na taj način treniraju kroz ples, izbjegavajući monotoniju aerobika ili fitnesa“, objašnjava Milena.

Samba, jedan od omiljenih plesova širom svijeta, i kod nas je najčešći izbor.

„Kao mješavina velikog broja uticaja iz Evrope, obje Amerike i Afrike ima ponešto za svakoga. Uz to je jako atraktivna za gledanje, muzika je živa pa je najlakše zainteresovati ljude da probaju“, ističe Ivan.

Međutim, čini se da kako u

Milena Bakić, instruktorka plesa za djecu: „Ples je sport, a fizička aktivnost neophodna je kako djeci tako i odraslima. Sa druge strane je umjetnost, pa omogućava da iskažemo svoju kreativnost i emocije upravo kroz pokret“

svijetu, tako i kod nas prijesto na kojem je samba osvajaju sve popularnija dominikanska bačata i kizomba, senzualni ples koji mnogi nazivaju „tangom iz Angole“.

Kada je riječ o emociji koja se pleše, argentinskom tangu, on je uvijek popularan i dobar izbor, ali instruktor iz *Buena Vista* škole objašnjava da ljudi često imaju pogrešnu predstavu o ovoj vrsti plesa.

„Stvari koje se najviše koriste pri marketingu kada je tango u pitanju (Antonio Banderas, ruže u ustima, nagli pokreti glavom, mrežaste čarape i neizostavna strast, ne prema tangu nego prema partneru sa kojim se pleše) nemaju puno veze sa onim na šta ljudi naiđu kad proplešu pravi tango“, napominje Ivan ukazujući na česta nerealna očekivanja koja ljude odvrate od toga da daju šansu ovom plesu. „Doduše, kad ljudi jednom iskuse ljepotu tanga i sve ono što tango pruža, obično se zadržavaju u prosjeku duže nego što je slučaj sa drugim plesovima“, objašnjava naš sagovornik.

Ali za tango, kao i za većinu

klasičnih, latinoameričkih i drugih plesova potrebno je dvoje. Tipična balkanska predrasuda da „ples nije za muškarce“ u Crnoj Gori i dalje postoji.

Prvo je bila aktuelna priča da muškarci koji plešu nisu pravi muškarci, već da su to neki poremećaji sa količinom testosterona koji nas motivišu da plešemo. Kad je proplesao dovoljan broj muškaraca u čiju muževnost i muškost niko ne može da sumnja, onda je postala aktuelna priča da su to u stvari napaćene duše koje ne mogu na drugi način da se nađu u blizini žena“, govori Ivan.

Uprkos tome, on prihvata borbu protiv ovakvih vrsta prepreka kao sastavnog dijela postojanja plesača i nalazi nove načine da pokaže da je ples za svakoga. Sudeći po sve većem broju muških partnera za ples u klubu *Buena Vista*, ta borba je uspješna.

Ivan je mišljenja da postoji vrsta plesa za svačiji senzibilitet: „Ljudi bi trebali da probaju (ali da ozbiljno probaju, da nauče da malo plešu, ne da donose odluku na osnovu par časova), a mala je šansa da u nekom

Ivan Jovanović, instruktor društvenog plesa za odrasle: „Ono što je presudno, a što ljudi često miješaju sa talentom kao nekoj genetskoj predispoziciji za bavljenje nečim, je prethodno iskustvo u bavljenju plesom, sportom, muzikom. Svi mogu da plešu, samo nekom treba manje vremena“

od plesova neće pronaći nešto što njima prija i u čemu uživaju“.

Ples je prijateljstvo tijela i uma i u njemu ne postoji pogrešan korak, samo korak naprijed. Svi mogu da pronađu svoj ritam.

Miljana DAŠIĆ

Bijeda iza sjaja

Mještani Talanovca su ovih dana presavili tabak i u otvorenom pismu upućenom na adrese više ambasada, ukazali da skoro pola vijeka čekaju da se asfaltira put koji vodi od Andrijevice do njihovih kuća. To su uradili nakon saznanja da Vlada ni ove godine neće opredijeliti sredstva za asfaltiranje puteva u Andrijevici

Na samo nekoliko kilometra od gradskog trga u Andrijevici, koji blista od ljepote nakon što je u njegovu rekonstrukciju preko Direkcije za javne radove uloženo oko milion eura, selo Talanovac ni poslije pedeset godina nema asfalt.

Dok mještani ovog i drugih potkomovskih sela uzaludno apeluju i upućuju molbe lokalnim vlastima, novac i dalje ide isključivo na ukrašavanje potpornih zidova u okolini novoizgrađenog trga.

„Mi i dalje blatnjavih cipela stižemo na gradski mermerni trg, putevima koji izgledaju kao iz srednjeg vijeka“ – kažu stanovnici ovih praktično prigradskih naselja.

Uljepšano gradsko jezgro Andrijevice i dalje ima manje od hiljadu stanovnika, ali zato preostalih pet hiljada, koliko ima na teritoriji čitave opštine, živi na ruralnom području.

Mještani Talanovca, smještenog na četvoromedi sela Bojoviće, Božiće, Košutiće i Đuliće, zbog toga su ovih dana presavili tabak i u otvorenom pismu upućenom na adrese više ambasada u Crnoj Gori, ukazali da skoro pola vijeka čekaju da se asfaltira put koji, u dužini od svega četiri kilometara, vodi od Andrijevice do njihovih kuća.

Njihovo reagovanje uslijedilo je nakon saznanja da Vlada Crne Gore

ni tokom ove godine neće opredijeliti sredstva za asfaltiranje puteva u opštini Andrijevica.

Podsjetili su da su još početkom sedamdesetih godina prošlog vijeka, sopstvenim sredstvima, izvršili proboj ovog puta i da su nakon toga uložili dosta i truda i rada da održavaju njegovu prohodnost.

Kažu i da su zbog nebrige opštinskih i državnih organa u 21. vijeku lišeni normalne saobraćajne komunikacije sa gradom i da to treba da zna i međunarodna javnost.

„Svaki dan smo u prilici da slušamo priče crnogorskih zvaničnika kako država vodi računa o ravnomjernom regionalnom razvoju i prosperitetu naših sela. To su

Podsjetili su da su još početkom sedamdesetih godina prošlog vijeka, sopstvenim sredstvima, izvršili proboj ovog puta i da su nakon toga uložili dosta i truda i rada da održavaju njegovu prohodnost

smiješne izjave kad se zna da brojna domaćinstva u andrijevičkoj opštini, i to nadomak grada, čim se izađe iz varoši i uđe u sokake, nemaju asfaltni put do svojih kuća“ – navode mještani Talanovca.

Poslije svega, decenijama uzaludno čekajući da njihov put dođe na red za asfaltiranje, ostalo im je, kako kažu, da to predoče stranim ambasadama i međunarodnoj zajednici, jer domaće institucije, tvrde, ovakvi problemi očigledno ne zanimaju.

„Pozivamo njihove predstavnike da dođu i da se uvjere u istinitost naših navoda, jer je više nego očigledno da se godinama vrši klasična diskriminacija potkomovskih sela i to po svim osnovama“ – pišu mještani Talanovca.

Oni podsjećaju da sporni put, pored toga što ga koristi dvadesetak domaćinstava, predstavlja najkraću vezu sa repeticima na Maležu, i da ujedno veže Andrijevicu i sva potkomovska sela sa planinom Štavna i putem koji vodi prema Trešnjeviku i Podgorici.

Naglasili su i da je taj put izuzetno

da li je racionalnije i preče novac poreskih obveznika usmjeravati za ukrašavanje zidova ili za asfaltiranje puteva. Tim prije kad se zna da narod odlazi iz ovog kraja zbog loše infrastrukture, nedostatka radnih mjesta i teških uslova za život. Zbog toga se i mještani Talanovca sele u neke srećnije krajeve. Upravo zbog toga sela ostaju pusta“ – poručuju.

I stanovnici drugih potkomovskih sela, Košutića, Konjuha, Jošanice, Japana, Đulića, Cecuna i Kuti, ocjenjuju da aktuelna vlast u proteklom periodu nije uradila ništa kad je u pitanju unapređenje saobraćajne povezanosti njihovih sela sa Andrijevicom.

Naglašavaju da je takav odnos nadležnih u velikoj mjeri doprinio razvojnoj stagnaciji i sve izraženijoj migraciji stanovništva sa ovog područja. Podsjećaju da su poplave, koje su se desile tokom novembra i decembra 2010. godine, prčinile velike štete na infrastrukturnim objektima u andrijevičkoj opštini, ali da one nijesu sanirane ni do današnjih dana, iako su za to obezbijeđena sredstva.

„Glavni put koji povezuje potkomovska sela sa Andrijevicom tada je doživio velika oštećenja. Stradali su i brojni sporedni putevi i mostovi. Tada je, u cilju sanacije šteta na sjeveru Crne Gore, Evropska investiciona banka odobrila Vladi kreditno zaduženje od deset miliona eura, od čega je tri miliona eura predviđeno za popravku i rekonstrukciju stradale infrastrukture u opštini Andrijevića“.

Prema njihovim riječima, od svega toga jedino je izvršena popravka klizišta u mjestu Smoljevice, dok su sva druga oštećenja na našim putevima i dalje ostala nesanirana.

„Zato se opravdano pitamo gdje je utrošen preostali novac i zašto se nadležne institucije prema problemima lokalnog stanovništva odnose na ovakav način“ – kažu oni.

U posebno lošem stanju nalazi se put koji od Đulića u dužini od oko desetak kilometara vodi prema selima Cecuni i Kuti.

„Saobraćajnica ka Kutima je

zastorom, iako se radi o saobraćajnici od izuzetne važnosti.

„Put su pravili naši djedovi i očevi, koji nijesu više među živima. Vrlo

malo pomoći imali smo od države. Tada su mnogi od nas bili djeca i nijesmo mogli ni da sanjamo da ni do današnjih dana nećemo imati asfaltni put“ – istakli su mještani.

Pričaju i kako se sve više uvjeravaju da državni organi namjerno i smišljeno marginalizuju potrebe stanovnika andrijevičkih sela.

„Krajnje je neprimjereno da se ljudima iz našeg sela uskraćuje pravo na elementarne uslove za život. Očigledno je da oni koji su na rukovodećim pozicijama misle da ljudi sa sela nemaju pravo na život, pa samim tim ni na dobre puteve. Oni su i ovim potezom dodatno potvrdili da su svjesno odlučili da potpuno marginalizuju andrijevička sela, dok se u pojedinim mjestima asfaltiraju putevi koji vode do kuća, štala i kokošara privilegovanih pojedinaca“ – tvrde. „Pitamo se

Mi i dalje blatnjavih cipela stižemo na gradski mermerni trg, putevima koji izgledaju kao iz srednjeg vijeka“ – kažu kroz polušalu stanovnici potkomovskih sela

frekfentan, naročito u ljetnjem periodu, kada ga koriste brojni turisti koji se upute ka Potkomovlju. Kažu da se opravdano plaše da ni unuci onih koji su pravili put neće dočekati da se saobraćajnica od Andrijevice do Talanovca presvuče asfaltnim

asfaltirana prije više decenija, ali je vremenom asfaltna podloga toliko propala da je na pojedinim mjestima uopšte i nema. Put je u očajnom stanju, dok je stanovnika u Kutima i Cecunima sve manje“ – naglašava mještalin Cecuna **David Lalić**.

U ovim selima, kaže on, škole su oдавно zatvorene. Zatvaranjem škola, život je ovdje počeo polako da se gasi, iako se radi o krajevima bogatim vodom, šumama i prirodnim resursima.

„Loši putevi i nedostatak radnih mjesta glavni uzročnik što naša sela ostaju pusta“ – naglašava Lalić.

Mještani Košutića navode da u njihovoj mjesnoj zajednici ima preko dvadeset kilometara makadamskih puteva koji su, usljed vremenskih nepogoda, doživjeli velika oštećenja. Asfalt očekuju i mještani koje žive u zaseocima Čečevo, Glavica, Sevrđak i Površ.

„U potkomovskim selima ima mnogo neasfaltiranih puteva. Direkcija javnih radova i lokalna uprava minulih godina na ovom području nije postavili nijedan metar asfalta“ – kaže predsjednik mjesne zajednice Košutiće **Mileta Đerković**.

Da tako nije bilo dok Demokratska partija socijalista nije prije sedam, osam godina preotela ovu opštinu iz ruku opozicije, nije se teško prisjetiti.

Vjerovatno još kupe prašinu u tužilačkim fiokama krivične prijave koje su tada napisane protiv opštinskih čelnika DPS i Direkcije za javne radove zbog zloupotreba državnih resursa i noćnih asfaltiranja seoskih sokaka i prilaza do kuća svojih glasača.

DPS je na posljednjim izborima betonirao vlast u Andrijevići. Sada betonira trg koji šljašti od mermera i neona. I iz kojeg se direktno ulazi u seoske puteve koji nijesu promijenili izgled pola vijeka. Bijeda se pokušava sakriti sjajem milionski vrijednog varoškog trga. Koji će, ako se migracije nastave, uskoro biti sablasno pust.

Tufik SOFTIĆ

ULCINJ OBNAVLJA KULTURNI IDENTITET

Jedno drugačije ljeto

Jedan grad se prepoznaje i po tome koliko u njemu ima kulturnih dešavanja, koliko se organizuje izložbi slikara, koliko se održi sajmovi i promocija knjiga, snimi filmova. To je najbolja i najjeftinija promocija jedne destinacije koja na najkvalitetniji način obogaćuje ponudu grada“, kaže direktor Turističke organizacije u Ulcinju **Fatmir Đeka**.

On ističe da je to posebno važno u

Niz kulturnih manifestacija je ovog ljeta održano u Ulcinju. I pored skromnog budžeta, nova vlast ne štedi na kulturi

• SPOJ FILMA
I AKTIVIZMA:
Seanema Film
Festival

sredinama koje su multinacionalne i multikonfesionalne, kakva je upravo Ulcinj. „Imamo primjera u svijetu da takvi gradovi petinu svog budžeta izdvajaju za kulturu”, ističe on.

Da je odnos prema kulturi i kulturnim manifestacijama značajno promijenjen u toj opštini nakon što je u proljeće ove godine konstituisana nova vlast, vidi se po dobroj organizaciji niza tradicionalnih manifestacija: od festivala *Ljetnja scena* preko *Pjesničke kalimere* pa do *Sajma knjiga*, koji je održan 18. put.

Ulcinjski Stari grad je ponovo postao omiljeno mjesto gdje su se okupljali umjetnici iz čitave regije, a to će se nastaviti i narednih dana jer će se održavati 4. *Seanema filmski festival*. Na platnu, na monumentalnom prostoru ispred Kule Balšića i Arheološkog muzeja, prikazaće se četrdesetak dugometražnih, kratkometražnih i dokumentarnih filmova iz regiona i svijeta. Među njima su i najbolji kratkometražni filmovi po izboru Evropske filmske akademije iz konkurencije EFA za program *Short Matters!* za 2017. godinu.

„Ako krenemo od toga da je tema ovogodišnjeg festivala ‘identitet’, onda možemo konstatovati da je ta internacionalna manifestacija već postala dio kulturnog identiteta Ulcinja”, kaže gradonačelnik **Ljoro Nrekić**.

„Živimo u vremenu koje traži intenzivan i stalni dijalog među kulturama, a da istorijsko i savremeno iskustvo Ulcinja, njegov geografski položaj, duga tradicija skladnog raznoglasja jesu ono što predstavlja izuzetan preduslov konkretnim aktivnostima u međukulturnoj saradnji”, ocjenjuje ministar kulture Crne Gore **Aleksandar Bogdanović**.

Prema riječima profesora na Fakultetu dramskih umjetnosti **Janka Ljumovića**, jedan grad kroz film i umjetnost, kroz festival može biti plijen kulturne politike, mjesto koje zahvaljujuću umjetnosti kreira svoj savremeni identitet kao tačku susreta, ili, sasvim savremeno kazano, postaje poželjna destinacija za neke važne

autore koji imaju što reći.

„*Seanema Film Festival* kroz kinoaktivizam, koji predstavlja njegovu suštinsku osnivačku ideju, donosi crnogorskom kulturnom atlasu jedan sasvim osoben spoj filma i društvenog aktivizma. Takav filmski festival u Ulcinju kroz autentičan koncept multikulturalizma koji odražava (i propituje) duh mjesta, proizvodi i nove forme umjetničkog predstavljanja i djelovanja, među kojima ga u teorijskoj ravni možemo definisati kroz pojam festivala kao mikrofizike moći (Foucault)”, dodaje Ljumović.

Iz Opštine Ulcinj i Vlade Crne Gore najavili su preduzimanje konkretnih poteza kojim će se nastojati oživjeti i najveći mrtvi grad na Jadranu, Šas ili Svač, koji je uz Stari grad, spomenik prve kategorije.

„Pokrećemo projekat, koji se zove ‘Archaeological Park *Suacium* at the Crossroad of Civilisations’, koji ćemo realizovati u nekoliko faza, sa ciljem turističke valorizacije lokaliteta Šas”, kaže za *Monitor* sekretar za privredu i ekonomski razvoj Opštine Ulcinj **dr Agron Ibrahim**.

Navodeći da iako nije glavni motiv turista kada posjećuju Ulcinj, on je uvjeren da se arheologija/baština /kultura mogu identifikovati kao glavne snage te opštine. „Želimo povezivanje kulture i turističke industrije što će dovesti do oživljavanja ovog lokaliteta kao prepoznatljive destinacije”, dodaje Ibrahim.

Tome je možda najviše doprinio *Southern soul festival*, koji se ove godine po šesti put održao na Velikoj plaži. Londonski *Guardian* je ovu manifestaciju uvrstio među deset najboljih festivala u Evropi.

„U relativno kratkom periodu ovaj festival je dobio svoje mjesto na mapama najznačajnijih i najrespektabilnijih svjetskih muzičkih događaja. Uspjeli smo da dovedemo najveća imena u tom muzičkom fahu, a desetine hiljada gostiju tim povodom su nam došli nam gotovo iz cijelog svijeta”, kaže visoki funkcioner Ministarstva održivog razvoja i turizma **Čazim Hodžić**.

Ulcinjaska lokalna uprava pokrenula je i široku akciju evidencije svih kulturnih dobara i spomenika u toj opštini. Po prvi put biće registrovano ogromno kulturno blago koje je velikim dijelom zapušteno.

Najbolji primjer toga je svakako monumentalna Pašina kuća, kulturno-istorijski spomenik iz sredine 18. vijeka.

„Ova kuća je bila dugo vremena jedna od najljepših građevina u Ulcinju. Živjelo je u njoj i po deset familija. Komunisti su je čuvali daleko bolje nego mi. Danas je ona u žalosnom stanju. A imala je najljepše tavane, najljepše rezbarije”, prisjeća se ulcinjski hroničar **Ismet Karamanaga** koji se kao dječak igrao oko Pašine kuće.

Od prekrasnog zdanja sada su ostale samo konstrukcije. Tragovi ručno rađenog i rezbarenog krova vidljivi su još uvijek na zidovima, veći dio nestao je u ruševinama, dok se ostaci svakodnevno obrušavaju iako se Pašina kuća nalazi u neposrednoj blizini Starog grada.

Iz Islamske zajednice Ulcinja se godinama najavljuje da bi uz pomoć Turske državne agencije (TIKA) trebali početi radovi na rekonstrukciji Ali pašine džamije, hamama, kao jedinstvene građevine u Crnoj Gori, te Pašine kuće i Beledije (nekadašnje Gradske vijećnice, koja se nalazi u ulcinjskoj Čaršiji i koja je takođe u ruševnom stanju). „Rekonstrukcijom ovih objekata, koji su dio našeg vjerskog, ali i kulturnog nasljeđa, obogatiće se i podići na viši nivo i naša turistička ponuda“, navode u toj instituciji.

Inače, pod posebnom pažnjom eksperata UNESCO-a je Stari grad, a očekuje se da će krajem naredne godine početi procedura izrade nominacionog dosijea za njegov upis na listu te renomirane organizacije za zaštitu kulturne i prirodne baštine.

„Tek nakon toga mogli bismo reći da smo ostvarili svoj cilj: pozicioniranje na kulturnoj mapi Evrope i svijeta”, zaključuje Ibrahim.

Mustafa CANKA

Anticivilizacijski potez Vlade RS

Povlačenjem izvještaja o događajima u Srebrenici Vlada Republike Srpske zadala je najteži udarac Srbima od rata naovamo, a ujedno to je najodvratnija moguća zloupotreba bošnjačkih žrtava u Srebrenici, ali i srpskih žrtava u tom kraju

MONITOR: *Vlada Republike Srpske stavila je prije nekoliko dana van snage Izvještaj Komisije za istraživanje događaja u Srebrenici i oko Srebrenice od 10. do 19. jula 1995. godine, sačinjen u Banjaluci 2004. godine. Kakve će to posljedice izazvati u BiH?*

VASKOVIĆ: Takav necivilizacijski akt ne može promijeniti činjenice, koje su presuđene kroz procese pred dva međunarodna suda. Samim tim taj akt je besmislen sa aspekta njegove međunarodne, ali i domaće validnosti. Ovdje je riječ o najjezivijem mogućem spinu, koji je najštetniji po narod, čije su vlasti takav akt donijele.

Taj postupak Vlade RS najteži je udarac Srbima zadan od rata naovamo, jer cijeli narod, voljom neodgovornih, takozvanih političara, vraća u period prije dešavanja

u Srebrenici 1995. godine, koja su, nažalost, završila genocidom. Ujedno je on najodvratnija moguća zloupotreba bošnjačkih žrtava u Srebrenici, ali i srpskih žrtava u tom kraju.

To je suštinska poruka suludog, antinarodnog i anticivilizacijskog poteza Vlade RS, čiji su kratkoročni ciljevi uzimanje političkih predizbornih poena na najmorbidniji mogući način, a srednjoročni i dugoročni potpuna destabilizacija i BiH i regiona, kako bi se vladajuća interesna skupina na svaki način održala na vlasti.

U svakom slučaju, biće teških posljedica i po BiH, ali i po Srbe kao narod. I po Republiku Srpsku, jer je učinjeno nešto što se nikako nije smjelo učiniti. Nema kolektivne krivice ni za jedan zločin, to je naglašeno u svim presudama međunarodnih sudova, a sada imamo situaciju da tzv. srpsko rukovodstvo pokušava nametnuti kolektivnu krivicu narodu koji vodi. I, što je najtragičnije, polazi im to za rukom!

MONITOR: *Vlada RS je najavila da će formirati nezavisnu međunarodnu komisiju koja će „na objektivni i nepristrasan način” utvrditi stradanja svih naroda na području srebreničke regije u periodu od 1992. do 1995. godine...*

VASKOVIĆ: Niko Vladu RS nije sprečavao da formira kakvu god hoće komisiju u prethodnih 12 godina, koliko je ova vlast „u sedlu”, ali to nisu učinili, jer ih to nije interesovalo. Dvanaest godina nije malo i mogli su utvrditi, da su htjeli, svaku žrtvu - i bošnjačku i srpsku i bilo koje druge nacionalnosti. Međutim, nisu imali vremena - imali su razvijene poslove pljačke RS i druge izborne džokere. Sada ih više nemaju i posegnuli su za, po narod, najopasnijim mogućim sredstvom - negiranjem presuda dva međunarodna suda. To je postupak bez presedana, unaprijed osuđen na propast.

Iako sračunat za ponovno sijanje mržnje među narodima, pa i izazivanje oružanih incidenata i sukoba, vjerujem da postoje snage

Dragičevića je ubila policija

MONITOR: *Zašto se po Vašem mišljenju „mjera očaja u kojima se nalaze institucije RS može okarakterisati kao Bezdan”?*

VASKOVIĆ: Zato što institucije RS ne postoje. One su tek forma i to posve demolirana. Sva vlast je iz njih isisana i prebačena u ruke interesnih grupa i zločinačkih organizacija svih kalibara koje su stvarna vlast u ovom entitetu. I koje ubijaju djecu, kao što su ubile Davida Dragičevića, i, što je najjezivije, javno pokušavaju prikriti ubistvo. To je najgnusniji postupak u posljednjoj deceniji u Evropi.

Davida Dragičevića, mladića od 21. godinu, ubili su pojedini pripadnici policije, svi to znaju, a vrh MUP-a RS i nadležno Tužilaštvo najaktivniji su sudionici prikrivanja ubica i naručilaca ubistva. Jasno je da je sistem koji je stvorio Dodik i njegova stranačka legija najveći neprijatelj naroda, RS, BiH i regiona.

koje to mogu spriječiti. A to su garanti Dejtonskog sporazuma. Ukoliko oni to ne učine, onda smo na pragu novog rata. Isto tako postupak Vlade RS - povlačenje Izveštaja Komisije, treba gledati i u svjetlu globalnog sukoba Zapada i Rusije, koji se dijelom odvija i na prostoru BiH, kao što se odvija i u cijelom regionu. Lično smatram da je ovakav anticivilizacijski postupak banjalučkog režima potaknut iz Moskve.

MONITOR: *Predsjednik RS Milorad Dodik kaže da je povod ali ne i razlog za povlačenje Izveštaja „pokušaj ‘hladnog’ progona još 21.000 Srba”, koliko ih se našlo „nimalo objektivno, na spisku koji je Udruženje majki Srebrenice dostavilo njemačkom državnom tužiocu”. Je li u pravu?*

VASKOVIĆ: Milorad Dodik je lažov bez presedana. Zna se ko je nadležan za procesuiranje ratnih zločina na području BiH. Dodik je nekada bio ultrapragmatik, a danas je ultraizgubljen u vremenu i prostoru i jedino što on želi jeste da, ne pitajući za cijenu, opstane na političkoj sceni RS.

Nažalost, jedan dio naroda je uspio ubijediti da na Planeti postoji samo RS ili da je, u najgorem slučaju, RS alpari svjetskim velesilama. Takva politika već proizvodi ogromne posljedice po sam narod, koje su ništa šta će tek da uslijedi. Sam Dodik i njegova sudbina su manje bitni u tom velikom krah koji slijedi i koji je neminovan.

MONITOR: *Dodik je izjavio da će u novi izvještaj biti upisan svaki Bošnjak koji je stradao, dodajući da je istina „da je od 3,5 do četiri hiljade sahranjenih na mezaru i u Potočarima 50 odsto vojnika i da je to pretvoreno u vojno groblje, a ne groblje civilnih žrtava rata, kako to oni prikazuju”...*

VASKOVIĆ: Budimo ozbiljni za razliku od Dodika. Genocid se ne presuđuje zbog broja nastradalih, ubijenih..., već ako se dokaže namjera istrebljenja.

Ako se dokaže da postoji namjera istrebljenja, onda se genocid može presuditi i za ubistvo jednog jedinog čovjeka. Dodik samo manipuliše, jer zna da nije narod ni pravni stručnjak, a ni analitičar da može razlučiti svaku nijansu njegovih ogavnih laži. Uz gotovo pa potpunu kontrolu medija u RS, smatra da će mu te morbidne, blasfemične manipulacije donijeti izbornu pobjedu.

MONITOR: *Kako objašnjavate činjenicu da je za povlačenje Izveštaja glasala i opozicija?*

VASKOVIĆ: Opozicija nije glasala za povlačenje Izveštaja, već je glasala za povlačenje nekih njegovih dijelova koji su u međuvremenu dokazani kao netačni. Druga bitna stvar jeste da Narodna skupština u slučaju Izveštaja nije imala o čemu da glasa, jer taj Izveštaj nije ni donijela niti je on ikada bio neka od tački dnevnog reda na bilo kom zasjedanju parlamenta, otkako je Izveštaj donešen. Samim tim, sve što je parlament odlučio ima

status ništavnog. Treća i najbitnija stvar - Vlada RS, preciznije lična alatka Milorada Dodika, je povukla kompletan Izvještaj i ne postoji ni minimum šansi da se sakriju iza Narodne skupštine ili opozicije, što je bio cilj Milorada Dodika.

Da bih bio do kraja precizan - smatram da opozicija uopšte nije trebala da prisustvuje toj besmislenoj i apsurdnoj sjednici parlamenta na kojoj je Narodna skupština raspravljala o povlačenju nečega za šta nije nadležna, niti je učestvovala u donošenju tog izvještaja.

MONITOR: *Da li se povlačenje Izvještaja može dovesti u vezu sa prikupljanjem političkih poena pred oktobarske izbore?*

VASKOVIĆ: Apsolutno, to sam već pojasnio. Ali njene implikacije su daleko dublje od skupljanja poena, dugoročno negativne po Srbe kao narod i veoma, veoma opasne po mir u cijelom Regionu.

MONITOR: *Pokušaji da se odbace ili dopune izvještaji o Srebrenici dio su širih napora da se revidiraju činjenice iz prošlih ratova, poriče istorija i politizuje tragedija - upozorio je Stejt Department povodom zaključaka Narodne skupštine RS...*

VASKOVIĆ: Rekao bih da je to prilično precizna ocjena.

MONITOR: *Kako je reagovano u Federaciji BiH?*

VASKOVIĆ: Logično, bošnjački političari su oštro osudili odbacivanje izvještaja Komisije za Srebrenicu. Ipak, čini se da se ovaj put nisu „upecali“ na Dodikovu udicu, već su reakcije, iako vrlo jasne u pogledu činjenice da nikakva odluka institucija RS ne može promijeniti kvalifikaciju koju su o zločinu u Srebrenici dali međunarodni sudovi, bile umjerene, pa nije došlo do „domino efekta“ međusobnih optužbi koje je Dodik očekivao. Uglavnom su reagovali bošnjački političari koji su nosioci određenih funkcija u RS. Hrvatski političari, prije svega oni iz HDZ BiH, nisu se uopšte oglašavali, čime su dali za pravo Dodikovim potezima.

MONITOR: *Vi ste na svom blogu napisali o Dodiku i ovo: „Svakom zlu dođe kraj, pa će i ovom koje vlada u RS“! Kakve su šanse da na oktobarskim izborima Dodika i njegovu stranku porazi opozicija?*

VASKOVIĆ: Šanse su realne, dezorijentisanost režima je golom rukom opipljiva i jasno vidljiva, ali Dodik se neće predati ni po cijenu krađe izbora, pa ni po cijenu žrtava. Uostalom, zato je i povukao Izvještaj, računajući na potpunu radikalizaciju situacije, pa i žrtve. Uz to, već je pokrao izbore 2014., ali opozicija, nažalost, tada nije reagovala, već je prihvatila da bude pokradena. Vidjećemo da li će to dozvoliti i u oktobru 2018.? Nadam se da neće.

MONITOR: *Vlada RS je odbacila kao „neustavne i nezakonite pokušaje Ministarstva sigurnosti i drugih institucija BiH da rasporede pripadnike drugih bh policijskih agencija u BiH na teritoriji RS“ i Ministarstvu unutrašnjih poslova naredila da ih spriječe „svim raspoloživim sredstvima“. Može li zbog svih tih Vladinih odluka doći do sukoba u BiH?*

VASKOVIĆ: Migrantska kriza u BiH ne postoji ni približno u onom obimu u kojem se želi prikazati, posebno u RS. Sve su to predizborna ispaljivanja balona ultraminorna u odnosu na ključnu temu našeg razgovora – povlačenje Izvještaja Komisije za istraživanje događaja u Srebrenici i oko Srebrenice od 10. do 19. jula 1995. godine, sačinjenog u Banjaluci 2004. godine

Ogavna manipulacija

MONITOR: *Sapšteno je da Vlada formira i nezavisnu međunarodnu komisiju koja će ispitati i sačiniti izvještaj o stradanju Srba u Sarajevu od 1991. do 1995. godine.*

VASKOVIĆ: Prije odgovora, želim naglasiti da ukoliko ne priznajete žrtve drugih naroda, ne možete očekivati ni priznavanje sopstvenih. Ukoliko negirate zločine pojedinaca iz sopstvenog naroda, kako možete očekivati da drugi priznaju zločine nad vašim narodom.

Kultura zločina postupcima kao što je povlačenje Izvještaja nastavlja da se njeguje, razvija, daje joj se na snazi, što kratkoročno može donijeti možda neki izborni poen, ali je dugoročno pogubno po interese naroda. Što se tiče Komisije za Sarajevo - opet je na odgovor isto pitanje - šta se čekalo 12 godina, od kojih su osam na vlasti bili oni koji Banjalukom i RS haraju 12 godina?!

I taj postupak je predizborni trik, ogavna manipulacija, bez ikakve suštine.

Bilo bi dobro da se formira Komisija koja će ispitati sva stradanja, naravno i stradanja Srba u Sarajevu, ali ona mora biti potpuno objektivna i imati saglasnost svih političkih subjekata u BiH. Sve izvan toga je politizacija tragedija, kako naroda u cjelini, tako i pojedinačnih i zloupotreba tih tragedija u lične svrhe organizovanih kriminalnih grupa koje vladaju u RS. I ne samo u RS, već i u Federaciji BiH.

Veseljo KOPRIVICA

NEDOSTAJUĆI DIO ČARŠIJA

Piše:
**Gradimir
GOJER**

Sjećam se dana kada sam u Mostaru u jednoj buregdžinici prvi put i to uživo vidio Zulfikara Zuku Džumhura. Jeo je taze ispečen burek i onako kako je samo on to znao, šeretski, kroz legendarnu bradicu procijedio kelnerici: „Malo je masan, ali dobro dođe ovako na sabah da se insan pripomogne.“

Zuku sam poslije, zgodimice, sretao u raznim prilikama. Ipak, mnogo češće sam se družio sa njegovim neponovljivim TV serijalom *Hodoljublje*, a gotovo da sam u jednom periodu života spavao sa njegovom knjigom *Nekrolog* jednoj čaršiji.

Rođeni Konjičanin, naturalizirani Beograđanin i Novljanin, globtroter u žutim somotskim pantalonama, Zuko je sjedinjavao i putopisca, slikara, scenografa, scenaristu, prozaistu, autora brojnih neponovljivih storijskih uzbudljivijih nego što su bili krajevi kojima je putovao i o kojima je pisao. Bio je umjetnik života, čovjek kome je život podario najveći mogući talenat da zna lagodno, hedonistički uživati u svakoj životnoj situaciji, da se na svoj način uvijek zna podsmjehnuti i na vlastiti račun kad to treba... Jednostavno, bio je Zuko toliko neponovljiv i originalan u svom hedonizmu da će biti nemoguće napraviti film o ovom čovjeku koji je živio hiljade života u samo jednom, onom svom.

Diplomirao je slikarsku magiju, ali duboko sam uvjeren da mu ni ta, ni bilo koja druga diploma nisu bile nikad potrebne. Njegovi crteži primjeri su životodajnosti koju samo ova temeljna likovna disciplina može podariti svakom gledatelju, a posebno onima koji umjetnost shvataju u njenoj dubinskoj osjećajnosti.

Njegov scenarij-roman *Zelena čoja* Montenegro primjer je suptilnog

prepleta temeljitih životnih iskustava sa nevjerovatnom dozom imaginativno stvaralačke dimenzije življenja, ili kako bi Zuko kazao ljudovanja.

Tog divnog suptilnog mislioca i tvorca najljepših razglednica brojnih čaršija diljem dunjaluka nažalost posljednji put vidio sam sa njegovom vjernom životnom saputnicom Vezinom na otvaranju jedne od manifestacija Slova Gorčina u Stocu. Mahnuo je tek rukom i uputio mi šeretski osmeh, kao da je osjećao da je to naš posljednji susret.

U moja sjećanja gotovo svakodnevno navrati neka od Zukinih čaršija u kojima nedostaje najvažniji faktor, čovjek na priliku jedinstvenosti Zulfikara Zuke Džumhura.

Zato su to, bar za mene, okrnjene čaršije, kojima nedostaje njihov i naš čudesni Zuko.

Zuko je bio iznimno poznat po duhovitoj skaski jutarnjeg smjera, kad je u Herceg Novom, sjedeći uz jutarnju kafu i obaveznu crnogorsku lozovaču, jednom mladiću koji je i tog jutra, uobičajeno džogirao, onako polumamuran dobacio: „Trči ti trči, ali trč'o ne trč'o, Alah je svakome odbrojao korake. Pa ti trči i dalje.“

Mnogi su putopisci, o crtačima da i ne govorim, pokušavali saliti, izvajati rečenične sklopove na priliku literarne džumhurijane ili izvlačiti iz crtačkog pera nervozno (tabijasuz) linije, ali nikada im to nije pošlo za rukom.

Sa Zukom je u mezar otišla i specifična magija njegovog života, koji je bio sve samo ne uobičajen, konvencionalan.

Jedinstven insan za života je pričao i crtao priče pred kojima je i nobelovac Andrić ostajao zadivljen.

Za Zukine majstorije najvećem umjetniku riječi uzmanjkala bi po koja bitna.

**Jedno
sjećanje
na Zuku
Džumhura**

Vojna obuka djece uz podršku države

Pojedini komentatori smatraju kako odluka vlasti o raspuštanju zlatiborskog kampa nije donijeta iz iskrenog pacifističkog uvjerenja, već isključivo zbog snažnog pritiska javnosti. Da snimci uniformisane djece nisu isplivali u javnost, ništa se ne bi dogodilo

Omladinsko-patriotski kamp Zlatibor 2018.”, u okviru koga su deca i mladi, uzrasta između 14 i 23 godine podučavana, između ostalog, borilačkim i vojničkim vještinama, zatvoren je zbog moguće zloupotrebe dece i uznemirenja javnosti, izjavio je ministar unutrašnjih poslova Srbije **Nebojša Stefanović**. Bio je to prvi kamp ove vrste na teritoriji Srbije.

Sedam dana do 17. avgusta je deset djevojčica i 34 dječaka, odnosno mladića iz Srbije, Crne Gore i Bosne i Hercegovine, provelo na zlatiborskim pašnjacima u Srbiji učeći borilačke vještine i rukovanje oružjem. Program obuhvata radionice prve pomoći, preživljavanje u prirodi, protivpožarne zaštite, orijentacije, kretanja i snalaženja u prirodi, alpinističke obuke, borilačkih vještina, prelaženja prepreka i drugih vještina.

Predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić** izjavio je da država neće tolerisati stvari poput kampa u kojem su djeca u uniformama učila vojničke vještine na Zlatiboru. „I kada radite to, ne bi trebalo da se radi u uniformama. To nije Srbija budućnosti i Srbija kakvom želimo da

se ponosimo. Ta deca su dobra deca, ali zna se kada je vreme za vojsku, za školu i za druge stvari”, rekao je Vučić novinarima.

Omladinsko-patriotski kamp je organizovalo Udruženje učesnika oružanih sukoba na prostoru bivše Jugoslavije. Organizatori kampa sebe predstavljaju kao srpske i ruske veteranske i patriotske grupe.

Podršku je pružila i opština Čajetina, mjesto koje se nalazi na oko 220 kilometara jugozapadno od Beograda. „Odlučili smo da podržimo organizaciju ovog kampa jer je njegov cilj da kod mladih razvije ljubav prema otadžbini i rodoljublju”, navode iz Opštine koja je jedna od rijetkih u Srbiji pod kontrolom opozicije.

Lokalne vlasti u opštini Čajetina su pomogle uspostavljanje kampa organizaciono i finansijski. Pomoć je stigla i od čajetinskih javnih preduzeća u vidu građevinskog materijala za postavljanje šatora za ishranu učesnika kampa. U Udruženju učesnika oružanih sukoba na prostoru bivše Jugoslavije, koje je i organizator kampa, kažu da im je namjera bila da djeci predoče kako da se snađu u raznim ekstremnim

situacijama.

„Dosta ljudi kaže da ne treba decu učiti oružju, zašto to deci dajemo... Niko ovde nikoga ne prisiljava. Sve je na dobrovoljnoj bazi. Veliki deo roditelja iz Srbije jednostavno želi da deca okuse vojnički život. Mi smo u tradiciji ratnički narod”, kazao je **Željko Vukelić** iz Udruženja za Radio Slobodna Evropa (RSE).

Vukelić ističe da djeca u kampu koriste „stare gumene, vežbovne puške”, koje je nekada koristila i vojska nestale države. Ipak, kako sam kaže, nada se da će za druge prilike nabaviti i replike pušaka kakve koriste djeca u sličnim kampovima u Rusiji.

Ovo nije prvi put da su djeca iz

Srbije učestvovala u kampovima ove vrste. U aprilu ove godine je 30 tinejdžera iz Srbije otputovalo u Rusiju u Međunarodni kamp ratne patriotske omladine koji vodi ultranacionalistička grupa pod nazivom E.N.O.T. Corp. I 2017. je u kampovima u Garnizonu A u Moskovskoj regiji koje je organizovao E.N.O.T. Corp učestvovalo nekoliko desetina djece iz Srbije, čiji su roditelji članovi Udruženja učesnika oružanih sukoba

E.N.O.T. Corp i Udruženje veterana zajednički organizuju ovakve kampove. Međutim, dok Željko Vukelić tvrdi da je kamp „omladinsko-patriotski” bez očiglednog militarističkog karaktera, ruski partneri iz ENOT-a ga direktno definišu kao „vojno-patriotski”.

Vojna obuka maloljetnika u Rusiji organizovana je i pod pokroviteljstvom tamošnje vlade. U Srbiji se od njegovog pandana na Zlatiboru, Ministarstvo odbrane

Međutim, Željko Vukelić kaže da su moralnu podršku dobili od Ministarstva odbrane Srbije i Ambasade Ruske Federacije u Beogradu. Vukelić je novinarima pokazao kopiju imejla od 5. jula 2018. u kojoj stoji da je Uprava za tradiciju, standard i veterane Sektora za ljudske resurse Ministarstva odbrane Srbije „u načelu podržala realizaciju” Omladinsko-patriotskog kampa Zlatibor 2018.

To praktično znači da je Ministarstvo odbrane Srbije bilo upoznato da je u planu održavanje spornog kampa i prije zvaničnog otvaranja 9. avgusta 2018. Iz Ambasade Ruske Federacije se do sada nisu oglašavali

„Imamo podršku ruske ambasade”, izjavio je Vukelić. On je naveo i da je kamp posjetio i vojni ataše Ambasade Rusije u Srbiji.

Predsjednik Opštine Čajetina **Milan Stamatović** naveo je da su prošle godine „pomogli toj našoj deci da odu u Rusiju, da vide kako tamo izgleda i da se pripreme, jednostavno, za život, za teške uslove u kojima mi danas ovde živimo”. Stamatović koji predvodi vanparlamentarnu stranku „Zdrava Srbija” je dodao i da se nimalo ne kaje zbog podrške, budući da je kamp izazvao burne reakcije medija u regionu kao i oštre kritike dijela društveno-političke javnosti.

Liberalno-demokratska partija **Čedomira Jovanovića** zatražila je da se hitno zatvori „paravojni kamp na Zlatiboru, koji u opasnost dovodi decu koja se tamo nalaze”. Kao i da se javnosti hitno odgovori ko je pored Stamatovića organizator tog kampa, ko stoji iza finansiranja takvih projekata, u kojoj ulozi ruski državljani podržavaju tako nešto, kao i ko će biti odgovoran u slučaju da se dogode neke nepredviđene okolnosti.

Predsjednik Lige socijaldemokrata Vojvodine **Nenad Čanak** zahtijevao je od nadležnih organa da javnosti odgovore na pitanja ko stoji iza kontroverznog kampa u kome su, kako je rekao, pripadnici stranih paravojnih formacija neovlašćeno vršili vojne obuke djece u Srbiji. „Naša javnost je s pravom

NE JENJAVA OPŠTA
MILITARIZACIJA DRUŠTVA:
Kamp na Zlatiboru

na prostoru bivše Jugoslavije.

Član organizacije E.N.O.T. Corp i predsjednik organizacionog odbora ovih kampova **Valerij Šambarov** objasnio je proljetos da im je cilj da mladi ljudi, „postanu pravi muškarci i pravi ratnici i kako bi mogli da brane svoju otadžbinu”.

ograđuje. „Ministarstvo odbrane ni na koji način nije učestvovalo u organizaciji ‘Omladinsko patriotskog kampa Zlatibor 2018’, niti su pripadnici Ministarstva prisustvovali njegovom otvaranju”, odgovorili su kratko u dopisu medijima.

Iako Vlada Srbije sada tvrdi suprotno, organizator kampa i predsjednik Udruženja učesnika oružanih sukoba u bivšoj Jugoslaviji **Željko Vukelić** kaže da su moralnu podršku dobili od Ministarstva odbrane Srbije i Ambasade Ruske Federacije u Beogradu

uznemirena podacima koji se mogu pronaći u medijima o tome da je iza paramilitarnog kampa stajala zloglasna organizacija E.N.O.T. Reč je o paramilitarnoj grupi koja okuplja ruske učesnike rata u Ukrajini", naveo je Čanak u saopštenju za javnost.

Prema Čanku, navedena organizacija je sličnu militarizaciju djece sprovodila i u Rusiji i Bjelorusiji i u čvrstoj je vezi s deklarisanim neonacističkim grupama, pa bi njihovo djelovanje, ako se to dokaže, moralo biti zabranjeno u Srbiji. „Očekujemo od ruske ambasade u Beogradu da se drži pravila Bečke konvencije o diplomatskim odnosima i da se ne upliće u ove i druge nemile događaje u Srbiji", poručio je Čanak.

Iako su maloljetnici, polaznici obuke, u kamp došli uz saglasnost i odobrenje svojih roditelja, dječiji psiholog **Aleksandar Šibul** smatra da to za njihov razvoj nije dobro. „Ovakva forma vojničko-nacionalističkog kampa vrlo je jednostrana i može biti zbunjujuća za decu", objašnjava Šibul.

Mreža organizacija za decu Srbije (MODS) je pozdravila reakciju Ministarstva unutrašnjih poslova i zatvaranje kampa na Zlatiboru jer uključivanje djece u kampove na kojima prolaze vojničku obuku predstavlja grubo kršenje Konvencije o pravima djeteta, čija je Srbija potpisnica.

S druge strane, predsjednik opštine Čajetina Stamatović naveo je na jednoj od konferencija za medije da se, bez obzira na raspuštanje kampa, od ove ideje neće odustati i da će sljedeće godine biti i više djece na ovakvim kampovima zbog velikog interesovanja i djece i roditelja. Stamatović i Vukelić su poručili da će zatražiti odgovornost nadležnih organa, da traže da budu kažnjeni svi oni koji su izvještavali laži o dešavanjima u kampu i koji su odgovorni za uzbunjivanje javnosti.

Pojedini komentatori smatraju kako odluka vlasti o raspuštanju zlatiborskog kampa nije donijeta iz iskrenog pacifističkog uvjerenja, već isključivo zbog snažnog pritiska

Nije prvi put da su djeca iz Srbije učestvovala u kampovima ove vrste. U aprilu ove godine je 30 tinejdžera iz Srbije otputovalo u Rusiju u Međunarodni kamp ratne patriotske omladine koji vodi ultranacionalistička grupa pod nazivom E.N.O.T. Corp

javnosti. Da snimci uniformisane djece nisu isplivali u javnost, ništa se ne bi dogodilo. Kamp bi bio održan u predviđenom terminu, djeca bi naučila da rukuju oružjem, a sljedeće godine bi bio održan novi kamp ili više njih, sa novim polaznicima.

Da je država zaista željela pravovremeno da reaguje, kamp ne bi

• (NE)ISKREN: Aleksandar Vučić

bio ni održan, navode ti komentatori. Desničarski sajtovi su još prije nekoliko mjeseci najavili održavanje kampa na Zlatiboru. Tako je, primjera radi, sajt Srbin.info još 28. juna donio najavu održavanja kampa koji se „zasniva na primeru sličnih kampova u Ruskoj Federaciji koji se odvijaju pod okvirom državnog programa 'Patriotsko obrazovanje građana Ruske Federacije od 2016–2020.'", zajedno sa čitavim programom u kojem se pominju i „strojeva obuka, prelaženje vojničkih prepreka i drugih vojnih primenjenih disciplina".

U okviru iste vijesti objavljen je poziv djeci i mladima da se prijave za učešće u kampu. Sasvim dovoljno elemenata za reakciju države, nije moralo da se čeka da kamp započne s radom, jer je opštepoznato kako slični kampovi izgledaju u originalnoj ruskoj verziji, pa je bilo jasno i šta će se zbivati u srpskoj kopiji.

Za te komentatore zastrašujuće je koliko prizori sa Zlatibora, kao i iz ruskih kampova za militarizaciju mladeži, podsjećaju na neke davne organizacije koje su očigledno ovim današnjim rusko-srpskim veteranima poslužile kao uzor, samo što oni to ne žele da priznaju. Pri tome se kao daleki uzori iz 1930-ih i 1940-ih pominju nacistički Dojčes jungfolk i Hitler-Jugend.

Ima mišljenja i da kamp na Zlatiboru pokazuje da sveopšta militarizacija društva koja je radikalizovana krajem 1980-ih ne jenjava. Upravo su kult ratnika, militarizacija duha i veličanje vojske bili neke od najvećih prepreka razvoju i usložnjavanju društva, njegovoj pacifikaciji i uvođenju u savremene građanske, civilizacijske tokove.

Upravo su Aleksandar Vučić i njegovi sadašnji ministri spoljnih poslova i odbrane **Ivica Dačić** i **Aleksandar Vulin** bili aktivni učesnici ratne politike 1990-ih. Danas oni nastoje da Srbiju posvađaju sa komšijama i da preko tabloida i odanih medija stanovništvo zadrže u stanju permanentne borbene gotovosti.

Milan BOŠKOVIĆ

DAMIR IMAMOVIĆ, UMJETNIK

Ide mi na živce konzervativno bavljenje tradicijom

MONITOR: *U moru digitalne muzike i pjesama kratkog roka trajanja, kako biste nekome danas objasnili šta je sevdah?*

IMAMOVIĆ: Objasnjavanje je malo hladniji, intelektualniji proces, pa bih u većini slučajeva radije pustio nekome neku klasičnu izvedbu sevdaha. Treba vjerovati ljudima da će i sami znati prepoznati vrijednost. Recimo, sjećam se da sam u početku mog bivanja na sceni objašnjavao sevdah kroz analogiju s razvojem jazza, i to mi se „obilo od glavu“ jer su me počeli zvati „jazz muzičarom“, što ja zaista nisam.

Mislim da moj odnos prema izvedbi, aranžiranju i pisanju novih pjesama dolazi iz jednog novog odnosa prema tradiciji. Ide mi na živce konzervativno bavljenje tradicijom kod nas. Sva ta tlapnja o „izvornosti“ koju smo naslijedili iz romantičarskog nacionalizma. Mislim da moja generacija izvođača polako, iako se to ne odnosi na sve, pokušava naći nove puteve

MONITOR: *Radite i kao predavač. Kako izgledaju Vaša predavanja i kakva je struktura ljudi koji ih prate? Kakvi su utisci?*

IMAMOVIĆ: Mislim da moj

odnos prema izvedbi, aranžiranju i pisanju novih pjesama dolazi iz jednog novog odnosa prema tradiciji. Ide mi na živce konzervativno bavljenje tradicijom kod nas. Sva

ta tlapnja o „izvornosti“ koju smo naslijedili iz romantičarskog nacionalizma. Mislim da moja generacija izvođača polako, iako se to ne odnosi na sve, pokušava naći nove puteve. Moj istraživački i edukativni rad postoji jer mislim da naš odnos prema ovoj tradiciji može biti znatno produktivniji. Iskustva su zaista dobra. Predavao sam na značajnom broju uglednih evropskih i američkih univerziteta i drugih institucija, ali i u regionu. Utisci su predivni. Mislim da mnogi ljudi zadobiju neko novo poštovanje za ovu muziku kada saznaju šta se sve u njoj dešavalo.

MONITOR: Čini se da su moderni narodnjaci uspjeli da do određene mjere otuđe dio publike od izvornih melodija i stvore neku vrstu odbojnosti prema tradicionalima. Je li to tako i kakav je položaj tradicionalne muzike ovih prostora?

IMAMOVIĆ: Mislim da je to danak vremenu i ubrzanosti života. Novi narodnjaci, kako ih zovete, samo su posljedica sveopšte komercijalizacije. S druge strane, mislim da nikada nismo toliko znali o sevdahu kao danas. Nikada nismo imali pristup tolikom broju arhiva. Pa čak danas i na internetu možete slušati stvari koje su do prije desetak godina bile potpuno skrivene. Mislim da je to načelno pozitivno. Ipak, dostupnost je pomalo i skinula plašt misterioznosti sa te muzike, a nisam siguran da je to dobro.

MONITOR: Sa strane izgleda kao da sevdah preko Vas i još par

Sevdah i mi koji se njim bavimo ne možemo mimo svog vremena. Neki od nas okreću se više umjetničkim eksperimentima, neki idu na sigurno, neki grade zabavljačku karijeru. Izazov je raditi ono u što vjeruješ i pokušavati od toga živjeti

autora počinje svoju priču ispočetka. Kakva je situacija iznutra?

IMAMOVIĆ: Sevdah i mi koji se njim bavimo ne možemo mimo svog vremena. Neki od nas okreću se više umjetničkim eksperimentima, neki idu na sigurno, neki grade zabavljačku karijeru. Izazov je raditi ono u što vjeruješ i pokušavati od toga živjeti. I meni je postalo jasnije zašto su neke stvari u sevdahu rađene tako kako su rađene u prošlosti, tek nakon što sam u razgovoru sa starijim izvođačima saznao sa kakvim su se sve oni izazovima suočavali da bi uopšte živjeli od muzike.

MONITOR: Na jednom od gostovanja u Podgorici pomenuli ste ulogu Ksenije Cicvarić. Možete li reći našim čitaocima šta ona za Vas predstavlja?

IMAMOVIĆ: Ksenija Cicvarić nezaobilazna je umjetnica za svakoga ko se misli ozbiljnije baviti pjevanjem balkanske muzike. Kada je sevdah u pitanju, njeni snimci su već klasika i često na radionicama radim s ljudima na njenim interpretacijama. Zanimljivo je kako je ta žena pjevala. Kakvih dahom, finesom, frazom. Što je najzačudnije: bez imalo zavođenja, onoga što bi glumci nazvali „šmiranjem“. Njena

izvedba je čista kao suza, svedena, istovremeno gipka i okamenjena.

MONITOR: Jedan dio Vaše karijere obilježila je i nevjerovatna Jadranka Stojaković.

IMAMOVIĆ: Jadranku sam upoznao u Tokiju početkom 2000-ih. Bio sam na konferenciji UNSECO-a posvećenoj kulturnom naslijeđu i sreli smo se na ručku. Toliko smo kliknuli da smo odlučili napraviti koncert i album zajedno. Svirali smo zajedno u Sarajevu i Mostaru nekoliko puta. Ipak, album nikada nismo stigli snimiti.

MONITOR: Kada smo već kod legendi, ne možemo ne pomenuti Vašeg djeda. Koliko je bilo teško raditi na biografiji Zaima Imamovića i hodati po liniji ličnog doživljaja i njegovih profesionalnih dostignuća?

IMAMOVIĆ: Izuzetno teško. Odvojiti u glavi Zaima kao pjevača i Zaima kao mog najrođenijeg stvarno je bilo užasno teško. On je jednostavno jedan od najvažnijih pjevača na ovim prostorima. Na isti način kao i Ksenija: on je imao u sebi nešto svedeno, posloženo, neku vrstu azijske, japanske sugestivnosti u malim potezima.

MONITOR: Nedavno ste

Odvojiti u glavi Zaima kao pjevača i Zaima kao mog najrođenijeg stvarno je bilo užasno teško. On je jednostavno jedan od najvažnijih pjevača na ovim prostorima. Na isti način kao i Ksenija: on je imao u sebi nešto svedeno, posloženo, neku vrstu azijske, japanske sugestivnosti u malim potezima

objavili i knjigu o sevdahu. Kakav je njen život nakon objavljivanja?

IMAMOVIĆ: Knjiga je doživjela prijevod na engleski i drugo izdanje na našem jeziku. Interes je zaista velik i divne reakcije i kritike sam dobio. Mene je riješila jednog velikog dijela zadatka objašnjavanja. Za mnoge situacije sada jednostavno mogu reći: pročitajte knjigu. Nedostajala mi je jedna takva knjiga o sevdahu, knjiga koja ga posmatra kao cjelovit fenomen i izlaže njegov razvoj bez ideoloških pozicioniranja. Zbog toga

sam je napisao.

MONITOR: *Zanimljivo mi je bilo pročitati da ste uradili i izložbu „Sevdah, umjetnost slobode“. Možete li nam približiti o čemu se radi i da li će se nešto slično desiti u skoroj budućnosti?*

IMAMOVIĆ: Bila je to velika multimedijalna izložba u Sarajevu, u najznačajnijem bh. izložbenom prostoru: Umjetničkoj galeriji BiH. Fondacija princa Klausa iz Holandije pomogla mi je da predstavim svoju viziju prošlosti sevdaha kroz stare

snimke, fotografije, video intervju i drugi materijal. Po prvi put smo na jednom mjestu predstavili audio materijale iz arhiva Milman Parrya (Harvard), Muzičke akademije u Sarajevu i prve snimke iz Sarajeva iz 1907. i 1908. godine iz arhiva EMI-a u Londonu. Bio je to velik zalogaj i knjigu sam najvećim dijelom bazirao na istraživanjima za tu izložbu. Nažalost, za ponovnu instalaciju izložbe jednostavno nemam vremena od koncertnih i drugih aktivnosti.

MONITOR: *Album „Dvojka“ već dvije godine živi na sceni. Kakvi su utisci i je li vrijeme za novi materijal?*

IMAMOVIĆ: Vrijeme jeste i polako radim na njemu. Bio sam se opet posvetio istraživanju, pisao sam za pozorište, za neke kolege (npr. Amiru Medunjanin) i svirao koncerte pa sam se jedno vrijeme opustio. A i „Dvojka“ je otvorila toliko priča da mislim da treba vremena da se one isplešu prije novog albuma.

MONITOR: *Koliko su ovaj album obilježile dvije velike figure kakve su izdavač Chris Eckman i grafički dizajner Mirko Ilić?*

IMAMOVIĆ: Jako puno. Od obojice jako puno učim. Chris je bio ne samo izdavač (album je izdala kompanija Glitterbeat Records čiji je suvlasnik) nego i producent „Dvojke“ i miksao je album. Pomogao nam je da promislamo gdje smo i ko smo.

MONITOR: *Zanimljivo mi je bilo kada sam pročitao da je ovo prvi sevdah album otisnut na vinilu u novom milenijumu kod nas. Koliko je to Vama kao autoru važno i koliko je u današnjem izdavaštvu ovakav odnos prema muzici bitan?*

IMAMOVIĆ: Isključivo komercijalnoj muzici takav odnos nije bitan. Nama svima ostalima - jeste. I sam sam se vratio zadnjih godina pločama, tom odnosu prema „albumu“. Osim toga, „Dvojku“ smo od početka pravili sa sviješću da će biti ploča. I mislim da se to mora tako.

Dragan LUČIĆ
foto: Almin ZRNO

BOJE JUTRA

JUTARNJI PROGRAM TELEVIZIJE VIJESTI

**RADNIM DANIMA
OD 6:30^h DO 9:30^h**

INTERVJU: AŠIL MBEMBE, FILOZOF POLITIKE

Piše: Paul MASON

Politika identiteta je opijum za narod

Ašil Mbembe, najvažniji mislilac Afrike, kaže da imamo veće probleme od brige za unutrašnju koheziju nacionalnoga. Radi se o ljudskosti. Ono što doživljavamo je raskid između kapitalizma i demokracije – oni već duže vrijeme nisu spojivi jedno s drugim. Jer kapitalizam praktički razara sve što ljude spaja. Još ih jedino u jednoj stvari kapitalizam povezuje: u robu, na tržištu. Kapitalizam razara svaki temelj zajedništva. To je globalni problem. Kapitalizam je doveo u opasnost budućnost planeta. To nema veze s identitetom i nemoguće je to riješiti povratkom na nacionalno. Stoga je politika identiteta gubljenje vremena.

Tko sluša Mbembea dok razmišlja

Ako je ikada postojalo vrijeme u kojem smo trebali kritičko mišljenje, onda je to danas. Jer ovo što danas doživljavamo, potpuni je preustroj pojma ljudskosti, pojma čovjeka

o svijetu, nakon toga će taj svijet vidjeti drukčije. Snaga njegovih izričaja oslobađa nevjerojatne i uznemirujuće spoznaje. Takav učinak, kojeg je razvio i u svojim knjigama kao što su „Kritika crnoga uma“ i „Politika neprijateljstva“, ovom je filozofu politike, koji potječe iz Kameruna a predaje u Južnoj Africi, pribavio pažnju širom svijeta.

U vrijeme vođenja ovog intervjua držao je dvotjedna predavanja kao gostujući profesor na Jakob-Fugger-Centru Sveučilišta u Augsburgu. [...]

Političari u mnogim zemljama priskrbuju si uspjeh riječima: Imamo dovoljno problema u borbi s globalizacijom i digitalizacijom, ne možemo na svoja pleća još uz to preuzeti odgovornost za svijet i

izbjeglice iz Afrike. Stoga ćemo vas pomoći milijardama za razvoj – za uzvrat ćete nas lišiti vaših problema. Što Vi kažete na to?

MBEMBE: Volio bih da je to tako jednostavno. Da ni jedan jedini čovjek više ne izgubi život u pokušaju prelaska pustinje ili Sredozemnog mora, kako bi stigao u zemlje u kojima nije poželjan. Nažalost stvari su nešto kompliciranije. Ne možete na primjer jednostavno doći i uništiti neku državu kao Libiju, a da niste isplanirali što će se dogoditi poslije. Ili izrabiti resurse neke države uz nadu da ljudi neće bježati iz tih osiromašenih regija, kao što je recimo Niger. Sva ova pitanja međusobno su nerazdvojno povezana. Jer upravo se ti ljudi spremaju na put. Uništiti njihovu domovinu i pritom misliti da oni ondje jednostavno trebaju ostati živjeti, već je samo po sebi apsolutno cinično.

Niti popraviti novcem.

MBEMBE: Milijarde svakako ne idu narodu. Tim novcem plaćaju se također zapadne firme koje tamo grade i utvrđuju nove granice. Za razliku od svota koje – uz pomoć afričke elite – otječu iz Afrike i slijevaju se u globalne vladajuće financijske krugove, milijarde razvojne pomoći su zaista sitniš. Problem je dakle: Kako domovinu tih ljudi učiniti ponovno nastanjivom? Kako utemeljiti novo društvo s osjećajem odgovornosti jednih za druge? To će se postići samo globalnim nastojanjima, putem koalicija ljudi dobre volje. Moramo iznova izgraditi solidarnost u vremenu u kojem nas uče da je ljudska solidarnost beskorisna i beznačajna. Potrebne su akcije svjesnog otpora, kulturnog ili političkog, koje bi nam omogućile da ponovno otkrijemo privlačnost ljudske solidarnosti. A za to nam je također potrebno pronaći nove demokratske forme. Na primjer, kako se nositi s odlukama donesenim na Wall Streetu?

Ideja zajedništva se nalazi u dubokoj krizi

Postoje doduše potpuno politička nastojanja oko nove povezanosti, jednoga novog MI

– kao i oko zabrinutosti pred globalnim razvojem. Samo što se te politike identiteta ograničavaju na nacionalno.

MBEMBE: To je opet dvostruki problem. Kao prvo: nekoč je politika identiteta bila sredstvo emancipacije, kao u pokretu žena, ali i sredstvo inkluzije kako bi se što više ljudi ujedinilo. Danas se pak ta politika koristi za suprotno: za isključenje. Mogući gubitnici unutar društva bivaju mobilizirani protiv onih izvan. Za to se koriste uobičajeni obrasci kao što su religija i rasa. Politika identiteta je stoga počela ugrožavati demokraciju. Tko želi uništiti liberalnu demokraciju, mora ulagati u politike identiteta. Odlučujuće pitanje našega vremena je stoga što nas to povezuje s drugima, koji nisu „Mi“. Jer zapravo svi su pogođeni istim problemima. Kao drugo: u vremenu individualizma ideja zajedništva zapala je u tešku krizu. Mi smo individue koje su same za sebe odgovorne. I ako ne uspijevamo, ako propadamo, to je samo naša krivnja. Drugima ne dugujemo ništa. To je posljedica

kapitalizma. A tako on potkopava demokratski projekt.

Pri tome slobodno tržište vrijedi ipak kao baza demokracije. Kakve to veze ima s politikom identiteta?

MBEMBE: Ono što mi doživljavamo je raskid između kapitalizma i demokracije – oni već duže nisu spojivi jedno s drugim. Jer kapitalizam praktički razara sve što ljude spaja. Još ih jedino u jednoj stvari povezuje: u robu, na tržištu. Kapitalizam razara svaki temelj zajedništva, razgrađuje društveni organizam i usmjerava ga da ustaje protiv sebe sama. To je globalni problem. Kapitalizam je doveo u opasnost budućnost planeta. To nema veze s identitetom i nemoguće je to riješiti povratkom na nacionalno. Stoga je politika identiteta gubljenje vremena. Kapitalizam treba takvu politiku identiteta da bi skrenuo pažnju ljudi, ona je opijum za narod, veo iza kojeg se skrivaju stvarni problemi. Politika identiteta odista označava otuđenje čovjeka od životnih pitanja.

U jednom predavanju u Augsburgu ukazali ste na to da se

Ne možete jednostavno doći i uništiti neku državu kao Libiju, a da niste planirali što će se dogoditi poslije. Ili izrabiti resurse neke države uz nadu da ljudi neće bježati iz tih osiromašenih regija. Uništiti njihovu domovinu i pritom misliti da oni ondje jednostavno trebaju ostati živjeti, već je samo po sebi apsolutno cinično

današnje granice svijeta pomiču. Europske granice već se nalaze unutar Afrike da bi zaustavili izbjeglice. I digitalizacijom će ljudi ubuduće biti potpuno obuhvaćeni – njihova tijela će biti njihove granice. Bit će sortirani po svojim pravima i slobodama. Jedna moćna usklađena igra politike identiteta, sigurnosne industrije, tehnologijskih koncerna, vojske... Što bi moglo spriječiti taj razvoj?

MBEMBE: Eksplozivna kombinacija i nepovratan razvoj. Tu sam jako pesimističan. Ali moramo ljude barem osvijestiti o čemu se tu radi i koje su posljedice za slobodu, demokraciju i emancipaciju. Ako je ikada postojalo vrijeme u kojem smo trebali kritičko mišljenje, onda je to danas. Jer ovo što danas doživljavamo, potpuni je preustroj pojma ljudskosti, pojma čovjeka.

U kojem smislu?

MBEMBE: Idemo u susret vremenu u kojem će se s onim što je ljudsko moći manipulirati i proizvesti. Beskorisne dijelove treba iskorijeniti: beskorisne dijelove čovjeka i čovječanstva. Čas je velikog nihilizma i velikog cinizma. Ljudskost zamjenjujemo kategorijama tehničkih objekata. Ali ne urotom

moćnika, nego vladajućom logikom i njihovim konkretnim mehanizmima. Odlučivanje prepuštamo mašinama jer su objektivnije, učinkovitije; hiperracionalno i super brzo mogu donijeti odluke – bolje od ljudi. Ali te odluke zapravo nisu neutralne. One se donose na nekoj funkcionalnoj osnovi: radi se o kretanju novca. Novac je postao čak virtualan i njegovo kretanje ne smije zastati, mora stalno biti u opticaju i mora se razmnožavati. Ono što za takav pogled nema vrijednosti, bezvrijedno je, postalo je teret i treba ga se odbaciti.

Slika čovjeka nosi oznake totaliteta

Ne pretvara li nas to onda u ljude kakvi uopće ne želimo biti?

MBEMBE: Prvo što moramo uraditi jest ponovno sagledati u što smo se upleli u svim neposrednim izazovima. Pitanje bi štoviše trebalo glasiti: Kojim okolnostima trebamo težiti da bismo postali ljudi koji želimo biti? Zato je potrebno kritičko mišljenje. I zato je tragedija da smo i obrazovanje prilagodili zahtjevima tržišta. To osiromašenje znak je totaliteta nove slike čovjeka.

Ljudi, koji želimo biti – treba li nam neka nova utopija?

MBEMBE: Iz tog razloga rado govorim o svijetu bez granica. Je li to luda utopija – ne vjerujem da će to ikada biti. Mi moramo takve ideje također uvesti u opticaj – u konkurenciju svim tim turobnim perspektivama i fantazijama o apsolutnoj sigurnosti i potpunoj kontroli. Predstoji nam duga borba protiv propadanja čovjeka. I nikada tu borbu konačno nećemo dobiti, i morat ćemo uvijek iznova započinjati. I ako sve više ljudi sve češće budu doživljavali neuspjeh i ako ne bude bilo nijedne vlade koja bi za to bila odgovorna doli samo još pusta moć struktura – tada nam još jedino zajedništvo može pomoći da sačuvamo ljudskost.

Intervju vodio

Wolfgang Schütz,

www.augsburger-allgemeine.de

Preveo:

Darko Pejanović, Prometej.ba

posjetite nas na
www.monitor.co.me

Podgorička bajramska trpeza

Prije pet godina u preduzeću „Tržnice i pijace” rodila mi se ideja, kao čovjeku zaduženom za marketing, o održavanju manifestacije „Podgorička bajramska trpeza”. Ideja je nastala kao želja da našim sugrađanima islamske vjeroispovijesti čestitamo njihov veliki praznik...

To je građanski skup, a povod je vjerski. Mnogi su me pitali kako to da ja koji nijesam musliman organizujem bajramsku trpezu? Objašnjavam im da *Podgorička bajramska trpeza* nije samo vjersko okupljanje, okupljanje pripadnika jedne konfesije, već građanski skup koji koristimo kao čestitku našim sugrađanima, prijateljima, rođacima islamske vjeroispovijesti.

Ovo je samo nastavak priče od prije dvadesetak godina kada sam bio prvi koji je u ime preduzeća JKP čestitao podgoričkim muslimanima Bajram u jednom dnevnom listu. Naravno, ova ideja je naišla na plodno tlo jer je prvo saopštena kolegici Biseri Mustafić i ubrzo je uslijedila organizacija prve *Trpeze* na platou između Mall of Montenegro i Zelene pijace... Dirljive su scene bile kada su stari Podgoričani sa suzama u očima zahvaljivali što se neko sjetio da im na ovaj način čestita njihov praznik u ime Glavnog grada.

U svoj ovoj priči najveći teret je na svoja pleća ponijela Biserka Mustafić i njene prijateljice - žene Podgorice, koje su spremale specijalitete podgoričke kuhinje bez kojih se Bajram ne može zamisliti. Zatim tu su i naši prijatelji sa crnogorske estrade koji su uvijek nastupali sa radošću i potpuno besplatno, pa evo da im se bar na ovaj način zahvalimo - Zdravku Đuranoviću, Tanji Šeter, Esadu Meruliću, Nini Strugar, Branki Šćepanović, Seki Tomićić, braći Haverić Nezu i Hamzi, Iliji

Gojoviću...

Prošle godine, iz tehničkih razloga, *Trpeza* se seli na plato ispred tržnog centra *Forum* čime se manifestacija podiže na veći nivo. Uključuje se i firma *Franca* i naš prijatelj Hilmo Franca, Privredna komora Crne Gore sa proizvodima *Dobro iz Crne Gore* uz već tradicionalne pomagače

Inpek, MFC, mesare *Jevrić*, *Tržnice i pijace*, Glavni grad.

Ove godine organizovali smo *Trpezu* na Koniku.

Smatramo da ova manifestacija treba da se nađe u zvaničnom kalendaru Glavnog grada.

Boban Radošević
Podgorica

Manastirska 3, 85340 HERCEG-NOVI

Tel/fax: 031 344 244

E-mail: radio.delfin@t-com.me

www.radiodelfin.me

PRETPLATA

Correspondent bank:

Swift Address: RZBAATWW

Name & Address: RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG VIENNA, AUSTRIA

Beneficiary's bank:

Party Identifier: 1-55.097.455 EUR

Swift Address: LOVBMEPG

Name & Address: LOVCEN BANK AD BULEVAR DZORDZA VASINGTONA 56
81000 PODGORICA, MONTENEGRO

IBAN ME25565005010000413202

Name & Address: MONITOR DOO
PODGORICA, Trg republike-PC Ražnatović bb,
Podgorica

Kopiju uplate obavezno poslati
na fax: +382 20 242 306 ili na adresu:
81000 Podgorica, UI.Trg republike bb

OMBUDSMANKA MONITORA

Paula Petričević, ombudsmanka *Monitora*, redovno prati rad našeg nedjeljnika. Njena djelatnost je transparentna i njene ključne nalaze objavljujemo. Ukoliko mislite da smo prekršili neko od načela Kodeksa novinara Crne Gore ili se ogriješili o druge profesionalne i etičke standarde, obratite se našoj ombudsmanki na email adresu: monitor.omb@gmail.com ili poštom na adresu: Trg Republike bb

Redakcija *Monitora*

SVU PAMET SAM POPILA, SAD MOŽE KAFA

**Intuicija ima snagu da
sebi potčini sva čula,
to je pronicljivost -
dostizanje istine bez
logičkog objašnjenja.
Ovo zvono duše
imamo svi, samo što
nekima nikad ne zvoni**

Srbija je u svemu među prvima u Evropi zahvaljujući ubrzanom ekonomskom rastu i odgovornoj politici koju vodi naš predsednik ...” RTS Dnevnik, 20. avgust 2018.

Trgovinski lanci u cilju zaštite životne sredine počinju da naplaćuju plastičnu kesu dva dinara. Treba dvesta da je naplaćuju. I da je otkupljuju za pet dinara. Jedne ne bi bilo na ulici.

A Nole bacio tanjir sa brokolijem, uzo nož, ust'o od stola, izvadio kaiš slanine iz frižidera i naseko tanko... Viš odma kako igra! Nole pobedio, sad srećni Srbin ima da plati račun za struju i komunalije, da je izgubio bilo bi gusto!

„Zapalio auto jer nije prošao tehnički pregled.“ Učestali naslov poslednjih nedelja. Dok prosečan Evropljanin ima hiljadu želja, prosečan Srbin samo jednu, da mu auto prođe tehnički. Hajde da uzmemo neki dobar auto (koji je prošao tehnički) i odemo tamo gde nikog nema, daleko.

U rubrici Zabava, uglavnom možete pročitati ko je ubijen, zapaljen, silovan, osakaćen, prebijen...

To je ta domaća adrenalinska zabava. Slobodni mediji znači da slobodno mogu da pišu gluposti jer ih to prodaje.

„Potporni zid koji se juče na Koridoru delimično obrušio, danas se srušio u potpunosti.“ Ko prezivi Škaljarski i Kavački klan, ubiće ga potporni zid na Koridoru 10. Mislim da bi bilo najbolje da predsednik ode i pokuša golim rukama da zaustavi potporni zid. Svi problemi bi nestali.

Vučić kaže da se razmatra da se od 2020. ili 2021. godine uvede obavezni tromesečni ili šestomesečni vojni rok za muškarce. Za muškarce? ZA MUŠKARCE? Gde nestade rodna ravnopravnost?? Znate šta meni nije jasno. Ako ima toliko ljudi koji hoće da se vrati obavezni vojni rok, šta ih sada sprečava da odu u vojsku? Ili nekog njihovog? A ako hoćete da neko vaš ide u vojsku da bi naučio da namešta

krevet, onda smo u ozbiljnom problemu.

Srbija nema novca za uvođenje obaveznog vojnog roka. Preostaje jedino da uvezemo polovan obavezni vojni rok iz Rusije pa da ga remontujemo!

Od juče obavezne Dina kartice. „Samo Nemanjići i njihovi potomci mogu da štampaju i puštaju u promet platne Dina kartice“, Dušanov zakonik, član 158. Braćo Srbi, Dina kartice vam izrađuje potomak najsvetlije serbske vladarske porodice Nemanjić. Jedna od kompanija koje će zaraditi uvođenjem takve obaveze je kompanija „Aseko“ u kojoj je jedan od direktora i Igor Brnabić, brat premijerke Ane Brnabić. Čestitamo! „Premijerka plave krvi, Ana Brnabić, je potomak Nemanjića“, otkriva istoričar Kljajević. Eto rešenija! Pa ko je pozvaniji da potpiše predaju KiM od Stefana Nemanje lično. Ili njegove čukununuke. A ti narode čuti i trpi da ne bude i gore. Intuicija ima snagu da sebi potčini sva čula, to je pronicljivost - dostizanje istine bez logičkog objašnjenja. Ovo zvono duše imamo svi, samo što nekima nikad ne zvoni.

„Svetozar kažnjen jer je očistio deponiju.“ Nije vic, kažnjen onaj koji je sklonio opasan otpad na divljoj deponiji, a ne tvorci iste. Fali mu, kažu, papir da mu ne treba papir?! Pa 'ajde ti sad očisti državu od đubreta što se nakupilo!

Nego, kupovala sam neko voće danas i na kasi: „Izvinite, hoćete kesu, ali moram da naplatim?“

„Grejp mi uguraj u brus, a ovo ostalo ću da pojedem ovde, šta mi teško!“

Pustiš sve da ide svojim tokom i gledaš kako ode sve u pič... dovraga.

P. S. Šta smo naučili iz istorije: Možete da širite ideje koliko hoćete, bez buldožera ništa.

Nataša ANDRIĆ

TRI DEZENJE OD
TZV. ANTIBIROKRATSKE REVOLUCIJE (III)

Brade, šajkače, hoćemo oružje

Miting u Nikšiću održan je 18. septembra 1988. godine, na Dan oslobođenja Nikšića i na dan kada je igrana fudbalska utakmica između Sutjeske i Prištine odigrana

Predsjedništvo Centralnog komiteta Saveza komunista Crne Gore procijenilo je da je za najavljeni miting u Nikšiću smišljeno izabrana radnička sredina na granici sa Bosnom i Hercegovinom, kako bi se mitinzi prenijeli i na teritoriju te jugoslovenske republike i dalje prema sjeverozapadu Jugoslavije. Predsjedništvo je upozorilo da mitinzi predstavljaju veliku opasnost zbog eventualnih nereda i raznih incidenata.

Crnogorsko rukovodstvo je svim silama nastojalo da spriječi miting u gradu pod Trebjesom. Nikšićko rukovodstvo je ipak odlučilo da ne poslušati republičke čelnike.

Odmah po povratku iz Titograda u Prištinu, **Miroslav Šolević** se povezao sa **Tomašem Čorovićem**, direktorom Radio tona iz Beograda, bratom **Mojaša Čorovića** iz Nikšića, i dogovorio opsežne pripreme za organizovanje mitinga u Nikšiću. U tome je učestvovao veliki broj aktivista koji su ispisivali parole, organizovali grupne dolaske i nastup na mitngu, pripremali govore... U organizaciju su bili uključeni i pojedini novinari, kao i bezbjednosno interesantne osobe. U grupi novinara koji su se svojski trudili da se miting organizuje bili su novinari *Politike* **Dragomir Bećirović**, **Vlado Mićunović** i **Milorad Đukanović**, zatim Beograđani „crnogorskog porekla”, od kojih je najaktivniji bio dr Jovan Striković.

U Inicijativnom odboru za održavanje mitinga bili su **Mojaš Čorović**, **Rade Danilović**, **Slavko Milović** i **Blažo Papović**. Prva trojica bili su inženjeri iz Željezare, a Papović iz Pivare „Trebjesa“.

Miting u Nikšiću održan je

18. septembra 1988. godine, na Dan oslobođenja Nikšića. Datum održavanja mitinga nije slučajno odabran iz još jednog razloga. Za taj dan bila je zakazana i fudbalska utakmica između Sutjeske i Prištine. Utakmica je odigrana.

Miroslav Šolević, uz podršku grupe prosrpski orijentisanih Nikšićana, imao je glavnu ulogu i u organizovanju tog skupa. Šolević je prvo pokušao da u krugu Željezare organizuje „mini - miting“. Povod mu je bio i telegram koji su radnici Željezare, u znak podrške, uputili Srbima i Crnogorcima na Kosovu.

Šolević se pohvalio na mitingu u Titogradu: „Ja sam poreklom iz Lijeve Rijeke, a moji su se prezivali Dujovići. Na Kosovo smo se doselili prije stotinu godina. Srbin sam, a mislim da se i vi tako osećate“.

Od ranog jutra 18. septembra počeli su u Nikšić da pristižu Srbi i Crnogorci iz Prištine, Peći, Uroševca, Gnjilana... Bilo ih je oko dvije hiljade. Više stotina Nikšićana izašlo je na Trg Save Kovačevića da dočeka drage goste.

Na vozu kojim su došli mitingaši iz Titograda bio je veliki transparent na kome je pisalo: „Žarkoviću Vuče Brankoviću“.

Vidoje Žarković bio je član Predsjedništva Centralnog komiteta SKJ iz Crne Gore. Mitingaši su ga optuživali za navodnu zloupotrebu položaja i neadekvatan odnos prema dešavanjima na Kosovu.

Miting je počeo nešto prije 12 sati. Otvorio ga je **Rajko Anđelić**, predsjednik Opštinske konferencije SSRN Nikšića. On je istakao da je miting sazvala „velika nevolja Srba i Crnogoraca na Kosovu“, te

da je „cilj mitinga da doprinese neodložnom i energičnom slamanju kontrarevolucije na Kosovu“.

Okupljenima se obratio i **Krcun Vujović**, predsjednik boračke organizacije Nikšića. Jedna od njegovih poruka glasila je: „Kosovska drama je jugoslovenska bruka“.

U ime mladih i radničke klase Nikšića skupu se obratio **Miodrag Radonjić**, predsjednik Akcione konferencije SSO Željezare „Boris Kidrič“.

„Nećemo da budemo poslušni i pokorni, nećemo da budemo dio glasačke mašine kada je to potrebno, da tiho govorimo i mjerimo svaku riječ. Hoćemo da jasno i glasno kažemo kako nas je **Tito** učio. Ovo je samoupravna Jugoslavija i hoćemo da se pitamo i odlučujemo, da poručimo rukovodstvu da se ne smije udaljavati od naroda“, kazao je Radonjić.

Posebnu pažnju izazvao je nacionalistički govor **Koste R. Bulatovića**, sa Kosova. On u svom govoru nijednom nije pomenuo Crnogorce – govorio je „narod Crne Gore“, Crnu Goru nazvao je „srpska Sparta“, a njeno rukovodstvo optužio što „još davno nije podiglo svoj glas protesta protiv zuluma na Kosovu“.

Na mitingu u Nikšiću među mitingašima našla se i grupa mladića sa bradama i šajkačama.

Na mitingu je skandirano „Nikšić je sa vama“, „Slobo – slobodo“, „Slobodane naše rosno cvijeće, cio narod za tobom se kreće“, „Svi smo

Srbi“...

Nakon prvog mitinga u Titogradu, mijenjale su se i parole na tim skupovima. Dok se na avgustovskom mitingu u Titogradu klicalo „Život damo - Kosovo ne damo“ i „Dolje birokratija“, u Nikšiću se pjevalo „Od Kanjiže do Prizrena, Srbija je jedna zemlja“ i „Crna Gora u boj kreće, bez pobjede doći neće“, mahalo slikama Tita, Njegoša, Karađorđa, Save Kovačevića, Miloševića...

Na transparentima je pisalo „Srbija se stalno pita, kad će Sloba mjesto Tita“, „Milošević Slobodane, ne daj srpstvo da propadne“, „Da ste vuci bi se zasitili, da ste ljudi bi se zasramili“, „Ne damo te zemlju Dušanova“, „Živjelo jedinstvo Srbije“, „Crna Gora na Kosovo kreće“...

Veliki broj transparenta bio je posvećen crnogorskom rukovodstvu: „Žarkoviću traži novu bazu“, „Sa Orlandićem i Miloševićem – na barikade ako treba“, „Žarkoviću – Vuče Brankoviću“, „Crnogorsko rukovodstvo, narod se izjasnio, a vi?“. Bilo je i onih sa stihovima iz Gorskog vijenca i narodne epske poezije: „Trijebimo gubu iz torine“, „Što pogani od ljudi činite?“.

Na jednom transparentu bio je naslikan helikopter iz kojeg je visila udica, a na njemu pisalo: „Samo za službene potrebe“. Bila je to aluzija na Vidoja Žarkovića o čijim se vožnjama helikopterom do Žabljaka na bogate gozbe uveliko pričalo, zahvaljujući tekstovima objavljenim u beogradskim listovima. Zbog toga je crnogorsko rukovodstvo prozvano „jagneće brigade“.

Pri kraju mitinga uzvikivano je „Hoćemo oružje“, „Ubićemo Azema“, „Hoćemo ustanak“, „Podigla se Srbija“, „Slobodane samo kreni, Nikšićani svi su spremni!“, „Trubite jače, trubite bolje, opet je naše Kosovo polje“...

Azem Vlasi je bio član Predsjedništva SKJ sa Kosova.

Miting u Nikšiću izazvao je veliko interesovanje medija. Radio Nikšić direktno je prenosio cijeli miting. Miting su pratili i dopisnici Rojtersa, austrijske televizije,

Švedskog radija...

Nikšićki miting ostao je upamćen zbog jednog uzvika za koji nikad nije dokazano da li je izgovoren – „Hoćemo Ruse!“ Zbog te fantom-parole digla se velika uzbuna. Zato što je Televizija Titograd objavila da je uzvikivano „Hoćemo Ruse“ smijenjen je njen urednički tim. Naknadnim pregledom snimljenog materijala nije potvrđeno da su prizivani Rusi. TV Titograd je bila velika smetnja informativnoj okupaciji Crne Gore od strane beogradskih medija, posebno TV Beograd, udarne Miloševićeve pesnice.

Zbog Informbiroa i Golog otoka pozivanje Rusa imalo je specifičnu konotaciju u Crnoj Gori.

Mnogi su tvrdili da se radilo o nesporazumu. Dok je govorio Rajko Anđelić, došlo je do kvara na mikrofону. Dok su tehničari osposobljavali ozvučenje, Anđelić je stajao na bini, a u njegovoj blizini nalazio se jedan od učesnika mitinga sa guslama. I neko je viknuo iz mase: „Dajte mu gusle, dajte mu gusle“, a potom je nastalo skandiranje: „Hoćemo gusle!“

Nakon završetka zvaničnog dijela mitinga, nešto poslije 13 sati mitingaši su otišli na Cetinje.

(Nastavlja se)

Pripremio:

Veseljko KOPRIVICA

Kako ste ušli u svijet umjetnosti?

S obzirom na to da sam porodično i tradicionalno vezana preko rodbine sa umjetnošću, fasciniranja njihovim dometima neizbježno sam bila uvučena u svijet umjetnosti, prije svega slikarstva i muzike. Ne mogu biti neskrumna jer se radi o takvim slikarskim veličinama poput Dada Đurića i Mirka Kujačića, kao i mog oca Ljubomira Stanišića uz koga sam stekla prva iskustva slikajući zajedno sa njim u našem ateljeu.

Kako je teklo vaše obrazovanje, i šta je ono najbitnije što ste naučili tokom akademije?

Poslije osnovne škole upisala sam Gimnaziju, a zatim Likovnu akademiju u Trebinju. Kad govorim o zanatu mogu sa sigurnošću reći da sve što sada znam sam postigla isključivo svojim radom. Konstantnim čitanjem literature i praćenjem dešavanja na kulturnoj sceni uz senzibilitet koji nosim u sebi, izgradila sam svoju paletu boja, mada još uvijek volim

Iva Stanišić je mlada akademska slikarka iz Nikšića. Bavi se i muzikom u svom studiju, a svoje prve korake na ovom putu napravila je sa ocem Ljubomirom koji je takođe umjetnik

da eksperimentišem.

Šta je glavna inspiracija za stvaranje?

Možda je odgovor kliše ali inspiraciju crpim iz različitih životnih situacija, čak i kad i ne ide dobro volim da bojama ubijem tamnu stranu života.

Iz ličnog iskustva, kako gledate na kulturu u Crnoj Gori?

Smatram da generalno ljudi u Crnoj Gori nemaju dovoljno sluha za umjetnost, pogotovo modernu. Nemaju vremena da razmišljaju „šta je umjetnik htio da kaže“, ne znajući da je umjetnost davno prestala da bude očigledna i da joj treba i te kako „upustvo za korišćenje“. Kod nas je problem što država ne staje iza mladih i kreativnih ljudi, a ima ih mnogo ne samo u sferi likovne umjetnosti.

Na nekim izložbama imali ste i performanse?

Da, prethodna samostalna izložba je imala naziv *Re/animacija*. Pokušala sam pomoću raznih medija tipa animacije, bodi peјntinga, pokreta i muzike da „oživim“ slike. Modeli su nakon performansa bili u interakciji sa publikom što je bilo posebno zanimljivo jer je sve izgledalo kao da su „iskočili“ iz platna.

Muzika je takođe dio vašeg kreativizma?

Mogu reći da je muzika moja prva ljubav. Vlasnik sam muzičkog studija *Iva* i produkcijom se bavim nekih šest godina. I Vas sam upoznala zahvaljujući muzici kad smo prije 15 godina pohađali školu bubnjeva.

Dordije NJUNJIĆ